

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020 # No 84
Ιδιοκτησία - Διεύθυνση: "Οι Φίλοι του Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου", Κωλέττη 17, ΤΚ. 10681, Αθήνα, τηλ.: 68 11 424, fax: 210 6857841 email: filoidromokaiteiou@gmail.com

**ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
(1776 - 1831)**
Της Μαρίας Ελευθερίας
Γιατράκου

σελ. 2

**Κορονοϊός:
Η ψυχολογία
του φόβου**
Της Ίλια Θεοτοκά

σελ. 3

**Αρχιεπίσκοπος
Ιωαννουπόλεως
κυρός Ισίδωρος**
Του Αντώνη Γ. Χλωρού

σελ. 5

**Η έννοια της υψηλής
τέχνης και η σχέση της
με την αστική τάξη**
Του Α.Γ. Γιαλούρη & Γεωργίας
Παπαντωνίου

σελ. 6

Πάσχα 2020

Αγαπητές φίλες και φίλοι,
Τήν περίοδο αυτή πριν και μετά τό Πάσχα του 2020 ζούμε κάτι πρωτόφαντο και συνάμα τραγικό στην πρόσφατη ιστορία της ανθρωπότητας.
Ενας νοσηρός υιός, έφερε μιά ασθένεια θανατηφόρα, που οδηγεί τούς ανθρώπους στον θάνατο.
Διάβασα κάποτε ότι οι πόλεμοι στο μέλλον δεν θα γίνονται με όπλα, αλλά με φοβερές ασθένειες, που θα μαστιίζουν τούς ανθρώπους.
Επίσης πώς η αλόγιστη χρήση των αντιβιοτικών με τό παραμικρό κρουολόγημα, θά φέρει τέτοιο εθισμό, που θά είναι πολύ δύσκολο ως και αδύνατο στο μέλλον νά αντιμετωπιστούν σοβαρές και πρωτόγνωρες ασθένειες.

Ότι, κι αν είναι από όπου κι αν προέρχονται τά αίτια ένα είναι τό αποτέλεσμα.
Σήμερα ή ανθρωπότητα περνά έναν τέτοιο κίνδυνο αυτές τις ζοφές ημέρες όπου χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν κάθε ημέρα ανά τόν κόσμο, σέ μιά ακατανόητη και πρωτόγνωρη πανδημία, και όλοι σηκώνομε τά χέρια ψηλά και προσευχόμεθα για ένα θαύμα.

Ενα θαύμα με το οποίο θά βρεθεί τό εμβόλιο καταπολέμησης της θανατηφόρου αυτής νόσου για νά ανασάνουν οι άνθρωποι.

Μέσα στην χρονική περίοδο που περάσαμε της Μεγάλης Σαρακοστής, αυτές τις Άγιες ημέρες που κάθε χρόνο περνάμε λατρευτικά, εκτελώντας τά θρησκευτικά μας καθήκοντα, στίς εκκλησίες μας μέ τήν ατομική μας προσέγγιση στά θεία, τώρα που ό καθένας μας μένομε απομονωμένοι στά σπίτια μας, μάς δίδεται ή ευκαιρία νά προστρέξομε στον λόγο των Αγίων, που είναι ό πιό κατάλληλος για νά μάς βοηθήσει, σύμφωνα μέ τήν προαίρεση του κάθε ενός.

Αυτόν ειδικά τον καιρό, πρέπει νά εισέλθομε μέ αγωνιστικό φρόνιμα και καθαρή ψυχή στον στίβο τόν πνευματικό.

Μας δίδεται ή ευκαιρία αγαπητές φίλες και φίλοι, νά βάλομε κάτω τά πράγματα, τώρα που είμαστε κλεισμένοι στα σπίτια μας, που απέχουμε κατά κάποιο τρόπο από τά άλγος της καθημερινότητας, νά αναλογισθούμε και νά στοχασθούμε.

Νά σκεφτούμε, τό παρελθόν, τά σφάλματα, τά κακά αισθήματα, τις πράξεις που δεν μάς κάνουν περήφανους.

Νά αποβάλομε αυτό που πιστεύουν πολλοί μέσα στα άλλα για νά δικαιολογηθούν πώς "ό σκοπός αγιάζει τά μέσα..." Αγιάζει τά μέσα όταν είναι ιερός. Όχι για ποταπότητες, ζηλοφθονίες, κακότητες, και συμφέροντα άνομα.

[Νά συνσταυρωθούμε και νά νεκρωθούμε με τήν χάρι Του ως προς τις ηδονές του βίου, έτσι ώστε να ζήσουμε μαζί Του, και νά Τόν ακούσωμε νά μάς φωνάζει, πώς θά μάς ανυψώσει στην άνω Ιερουσαλήμ, "στην βασιλεία των ουρανών" (Από τό τροπάριο των Αίνων της Μεγάλης Δευτέρας).

Τό ξερίζωμα του αγκαθιού των αμαρτημάτων είναι απλό, φτάνει νά τό θέλει ό άνθρωπος μέ τήν καρδιά του.

Ακόμα μιά φορά μάς δίδεται ή ευκαιρία σέ αυτή τήν κατάσταση που ζούμε, μάς δίδετε ή ευκαιρία νά διαπιστώσουμε πόσο μικρός είναι ό κόσμος, και πόσο μάταιος και πόσο σε μιά στιγμή όλα ανατρέπονται. Και τί μένει; Η πίκρα του κακού εαυτού μας;

Αγαπητοί μου δεν χρειάζεται ή έλευση του Covid 19 για νά αντιληφθούμε πόσο ευάλωτοι είμαστε, θνητοί, προσωρινοί...

Δέν χρειάζεται νά βλέπομε γύρω μας νά πεθαίνουν άνθρωποι, βασιλείς ή στρατιώτες, μέ βοήθεια ή χωρίς βοήθεια, για νά αντιληφθούμε πόσο τρωτοί και αδύναμοι είμαστε...

Μπορούμε όμως, όταν αναλογιστούμε και τά καλά που κάναμε όχι βέβαια για τό θεαθήναι, αλλά μέσα από την ψυχή μας, τις τυχόν θυσίες για τούς δικούς μας, τό περιβάλλον τούς συνανθρώπους μας, και είναι περισσότερα από τις ανθρώπινες αδυναμίες μας, τότε ή ψυχή ανυψώνεται.

Η προσευχή σου μέσα στην μετάνοια θά ακουστεί, ή αυτοπεποίθησή σου θά δυναμώσει γιατί ή γνώση πώς ή συνείδησή σου είναι καθαρή, θά σου δώσει τήν δύναμη νά νικήσεις.

Όμως ή αληθινή μετάνοια είναι αυτή που θά σε ανυψώσει και θά σε φέρει στον ωραίο δρόμο της χαράς και της ανακούφισης.

Μέ όσες πράξεις κακές κι αν βαρύνεσαι, ή θρησκεία μας, μάς διδάσκει, πώς αν

μετανιώσουμε ό Θεός θά μάς πάρει κοντά Του.

Τίς Άγιες αυτές ημέρες που βιώνουμε μέσα στην πικρία ίσως τόν φόβο και τήν στενοχώρια για τήν απώλεια τώσων ανθρώπων από αυτήν φοβερή και πρωτόγνωρη ασθένεια.

Έχομε όλο τόν καιρό νά επικαλεσθούμε τή συγγνώμη Του.

Είναι βέβαιο, ότι δεν θά βγούμε χαμένοι και σ' αυτήν και στην άλλη ζωή.

Σ' αυτήν τήν μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανοσύνης που περάσαμε τήν Ανάσταση του Κυρίου, ας αναλογισθούμε τά λόγια του ληστή στον Σταυρό.

"Και εμείς μέν δικαίως, άξια γάρ ών επράξαμε απολαμβάνομαι, ούτως γάρ ουδέν άτοπο έπραξεν [Λουκά 23-41].

Αντιλαμβανόμενος τις αμαρτίες του ζήτησε συγγνώμη ειλικρινή' και κέρδισε την συγγνώμη και τον Παράδεισο.

Αυτό είναι τό τρανό παράδειγμα της συγχώρησης. Φτάνει νά τήν νιώσουμε αυτήν τήν μετάνοια, και νά φανερώσουμε τόν ηθικό εαυτό μας σέ κάθε πράξη μας. Ας προσπαθήσουμε νά καλλιεργήσομε μέσα μας τις διδαχές Του, τήν αγάπη προς τόν εαυτό μας και σε συνέχεια προς τούς άλλους. Τά πάντα χρειάζονται καλλιέργεια.

Νά μήν είμαστε εγωιστές και παράνομοι.

Και σ' αυτήν τήν περίοδο της πανδημίας ας μάς γίνει μάθημα νά δείξομε τόν καλό εαυτό μας, υπακούοντας στους νόμους και εκτιμώντας τις προσπάθειες των κυβερνήτων, των ιατρών, και όλων όσων στέκονται στίς επάλξεις, κινδυνεύοντας για μάς για τό καλό μας.

Καλούμεθα λοιπόν αυτόν ειδικά τόν καιρό νά είμαστε συνετοί, και νά παραδειγματιστούμε', πριν νά βρεί τόν καθένα μας τό χειρότερο ό μή γένοιτο, και όχι μόνο τώρα την ώρα της κρίσεως, αλλά νά βάλωμε ένα πρόγραμμα για τό μέλλον, όταν πρώτα ό Θεός μάς λυτρώσει από αυτό τό κακό.

Γιορτάσαμε και τήν Κυριακή των Βαΐων.

Όταν "μετά Βαΐων και κλάδων" τή μία Κυριακή υποδέχθηκαν τόν Χριστό, και φώναζαν "ωσαννά ευλογημένος ό ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου" τήν άλλη Κυριακή φώναζαν.. "άρρον άρον σταύρωσον Αυτόν"

Να μήν ξεχάσομε λοιπόν τις αποφάσεις που πήραμε στον κίνδυνο και όλοι σάν μία γροθιά ενωμένοι θά κερδίζομε πάντα, όταν εκτιμούμε τούς εαυτούς μας και τούς συνανθρώπους μας; Ξέρομε όλοι, πώς τό τίμημα που μπορεί νά πληρώσουμε θά είναι βαρύ μετά από μιά τέτοια θύελλα. Ας μήν ξεχνάμε όμως πώς πάντα μετά τον χειμώνα έρχεται ή Άνοιξη, την νύχτα τήν αντικαθιστά ή ημέρα, και τήν βροχή, ό λαμπρός ήλιος.

Διότι ό άνθρωπος αν δεν πονέσει, δεν πάθει, δεν υποφέρει, δεν θά μπορέσει να καταλάβει νά νιώσει την χαρά της Ανάστασης.

Εύχομαι λοιπόν αγαπητή φίλες και φίλοι, από καρδιάς, ή Ανάσταση του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, νά είναι Ανάσταση για όλους μας, για όλη τήν ανθρωπότητα, και για τούς πληγέντας βαριά, νά αναστηθούν οι ψυχές τους μαζί Του και κοντά Του.

Νά αναστηθούμε όλοι μέ τήν Ανάστασή Του

Μετά τιμής
Α. Σκαρβέλης

**Το Δ.Σ. του Ε.Φ.Δ.
σας εύχεται αυτή την
χρονιά του 2020
η Ανάσταση του Κυρίου
ημών Ιησού Χριστού,
να φέρει σε ολόκληρη
την ανθρωπότητα, την
λάμψη της Αναστάσεως
σε όλους τους τομείς
της ζωής και πρώτα
στην υγεία
το πρώτιστο αγαθό!**

Την συνδρομή ή οποιαδήποτε οικονομική ενίσχυση προς το Σωματείο "ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟΥ" μπορείτε να καταθέσετε στον παρακάτω λογαριασμό: 00260064940200183718 Eurobank

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ (1776 – 1831)

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ, Ο ΔΙΠΛΩΜΑΤΗΣ, Ο ΦΩΤΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ, Ο ΑΓΙΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 193 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΩΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Υπό Μαρίας-Ελευθερίας Γ. Πατράκου
Δρ. Φιλ. Πανεπιστημίου Αθηνών

Στις δύσκολες ημέρες που διέρχεται η πατρίδα μας και ολόκληρος ο κόσμος μια μορφή χαρισματική έρχεται να μας εμπνεύσει με την αρετή του, την πίστη του στο Θεό, την ασκητική και θυσιαστική ζωή του, την αγνότητα των διαθέσεων και πράξεών του, την αυτοθυσία του. Το παρόν πόνημα εγράφη με αφορμή την 190^η επέτειο της εκλογής του ως Κυβερνήτη της Ελλάδος, από την 3^η Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας Αργολίδας στις 14 Απριλίου 1827, από τους 173 πληρεξουσίου των Ελλήνων.

Με καταγωγή αριστοκρατική ο Ιωάννης Καποδίστριας, με ευσέβεια και πίστη, γλωσσομάθεια, ευρυμάθεια, επιτυχή πολυετή διπλωματική σταδιοδρομία, βοήθησε την Ελλάδα, την Ευρώπη και τον κόσμο. Η προσφορά του συνδυασμένη με τη χριστιανική του πίστη, μας επιτρέπει να του αποδώσουμε το χαρακτηρισμό, ως «Αγίου της πολιτικής». Χαρακτηριστικά τα λόγια του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου στα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του Κυβερνήτη στην Κέρκυρα: «ήταν εξ εκείνων των πολιτικών, που σε κρίσιμες περιστάσεις ή σώζουν την πατρίδα ή πεθαίνουν.. Ο Καποδίστριας και έσωσε την πατρίδα του και δολοφονήθηκε...».

Το έργο που κληροδότησε στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο αξίζει να το μελετάμε με θρησκευτική ευλάβεια και να διδασκόμαστε. Στον Καποδίστρια προσιδιάζει ο στίχος: «φεύγουμε εμείς, το έργο μας για την πατρίδα μένει...».

Δικαίως στην επιτάφια πλάκα του, στην Κέρκυρα, αναγράφεται: ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ «Δεν ζει ο Άνθρωπος, ζει το έργο του».

Καθώς οι καιροί είναι χαλεποί και μαύρα σύννεφα πλανώνται στον ορίζοντα, η επετει-ακή αναφορά στον Ιωάννη Καποδίστρια, μιας από τις διαπρεπέστερες πολιτικές και δι-πλωματικές μορφές της Ευρώπης που κυριάρχησε στις αρχές του ΙΘ΄ αιώνα είναι αναγκαία και καθήκον ιερό.

Η προβολή της προσωπικότητάς του σίγουρα θα εμπνεύσει, θα παραδειγματίσει.

Η σύντομη αναφορά στη βιοεργογραφία του σίγουρα θα μας διδάξει και θα μας φρο-νηματίσει – αφού η ιστορική μνήμη είναι το ισχυρότερο αμυντήριό μας.

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα στις 10 Φεβρουαρίου 1776 και ήταν το έκτο παιδί από τα εννέα παιδιά του Κόμη Αντωνομαρία, διαπρεπούς δικηγόρου, με ενεργό ανάμιξη στα πολιτικά δρώμενα της Κέρκυρας και της Διαμαντίνας εκ Κύπρου. Η οικογένειά του αριστο-κρατική, καταγεγραμμένη στο Libro d' oro της Κέρκυρας¹. Μέχρι την ηλικία των δώδεκα ετών έλαβε τα πρώτα του γράμματα στα σχολεία της Κέρκυρας, ενώ ταυτόχρονα είχε ορ-θόδοξη παιδεία, αφού καλλιεργήθηκε στην ορθόδοξη πίστη από το μοναχό Συμεών στην Ιερά Μονή Πλατυτέρας, όπου σύχναζε από τη νεαρή του ηλικία².

Μεγάλωσε σε ένα πατριαρχικό περιβάλλον με έντονα θρησκευτική αγωγή και από τους δυο γονείς και είχε έντονη κλίση προς τη μελέτη της ορθόδοξης πίστης. Το 1794, έχοντας συμπληρώσει την παιδεία που μπορούσε να του προσφέρει η Κέρκυρα έφυγε για τη Βε-νετία για να σπουδάσει στο περίφημο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας Ιατρική, παρακολου-θώντας συγχρόνως τις παραδόσεις καθηγητών της νομικής επιστήμης και έχοντας πάντα μια ιδιαίτερη κλίση προς τις φιλολογικές και φιλοσοφικές επιστήμες³. Η πορεία των σπου-δών του νεαρού Καποδίστρια ήταν λαμπρή αφού μετά από επιτυχείς εξετάσεις έλαβε το δίπλωμά του και το διδακτορικό του σε ηλικία μόλις είκοσι ετών. Το 1797 επιστρέφει στην Κέρκυρα, σε ηλικία 21 ετών και αρχίζει να ασκεί το ιατρικό έργο αποσκοπώντας στο να διακονήσει την επιστήμη και να ανακουφίσει τον ανθρωπινό πόνο. Θεραπεύει δωρεάν τους πένητες χορηγώντας τους φάρμακα και ενισχύοντάς τους οικονομικά. Συγχρόνως αναπτύσσει σημαντική επιστημονική και φιλολογική δραστηριότητα. Με δικές του πρω-τοβουλίες ιδρύθηκαν στην Κέρκυρα η «Εταιρεία των Φίλων» καθώς επίσης ο «Εθνικός Ια-τρικός Σύλλογος», με αξιόλογο έργο⁴. Ας σημειωθεί ότι ο Καποδίστριας κατά τον χρόνο που σπούδαζε στην Ιταλία, ενώ βρέθηκε μέσα στη δίνη των υλιστικών ρευμάτων της Δύσης και την έξαρση του ευρωπαϊκού φιλελευθερισμού, δεν επηρεάστηκε διότι η προ-σωπικότητά του ήταν θεμελιωμένη πάνω στις ακατάλυτες πνευματικές αξίες. Μόνο σε ένα σημείο άφησε τον εαυτό του συνειδητά ελεύθερο να επηρεαστεί από τις νέες ιδέες. Μόνο σε ό,τι αφορούσε την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισοπολιτεία και ισονομία ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους⁵.

Ο Σπ. Δε Βιάζης σημειώνει: «οι πάσχοντες πτωχοί τον εκάλουν παρήγορον ιατρόν, ευερ-γέτην, πατέρα»⁶.

Όταν το 1799 οι Ρωσικές δυνάμεις κατέλαβαν την Κέρκυρα και με τη συνθήκη της Κων-σταντινουπόλεως αναγνωρίστηκαν τα Επτάνησα ως αυτόνομο και ελεύθερο κράτος υπό την επικυριαρχία των Τούρκων και ιδρύθηκε η «Επτάνησος Πολιτεία» ο Ιωάννης Καποδί-στριας τοποθετήθηκε από τις αρχές του νησιού στη θέση του αρχιάτρου του νέου στρα-τιωτικού νοσοκομείου⁷. Κι όταν το 1800 ξέσπασε στην Κεφαλληνία η εξέγερση κατά των ευγενών ο ηγεμόνας της Κεφαλληνίας Σπυρίδων Θεοτόκης απέστειλε εκεί τον Ιωάννη Κα-ποδίστρια μαζί με τον Νικόλαο Γραδενίγο Σιγούρο να ομαλοποιήσουν την κατάσταση. Κι η εκλεγμένη νέα Γερουσία την 1^η Απριλίου 1803, διόρισε γραμματέα του νεοπαγούς κρά-τους τον Ιωάννη Καποδίστρια. Ανέλαβε τα καθήκοντα ως γραμματέας Επικρατείας της Επτανησιακής Πολιτείας. Η πορεία του Κυβερνήτη στον πολιτειακό χώρο θα είναι έκτοτε ανοδική. Θα διέλθει όλες τις κλίμακες της πολιτειακής ιεραρχίας για να καταλήξει στη θέση του Πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδος. Σε κάθε θέση που του ανετίθετο φαινόταν οι έμφυτες ικανότητές του στη διοίκηση και στην αντιμετώπιση των πολιτικών προβλημάτων.

Αυτό πρόσεξαν οι Ρώσοι και τον κάλεσαν στην Αγία Πετρούπολη το 1809 όταν στα Επτά-νησα ηγεμόνευαν οι Γάλλοι. Εκεί άνοιξε ο δρόμος για την καταπληκτική του σταδιοδρομία χάρη στην ευφυΐα και στα προσόντα του. Οι επιτυχίες του στη ρωσική διπλωματία υπήρξαν λαμπρές.

Με τις τεκμηριωμένες εισηγήσεις του κατόρθωσε να επιλύσει τα δύσκολα προβλήματα των λαών της Βαλκανικής Χερσονήσου. Η υπηρεσία του στη συνέχεια στη Βιέννη, η ανά-ληψη εμπιστευτικής θέσης στο Βουκουρέστι και η προσωπική επαφή του Καποδίστρια με τον Τσάρο τον επέβαλαν ως ικανό και χαρισματικό διπλωμάτη⁸.

Στις 15/27 Μαΐου 1808 ο επικεφαλής του Υπουργείου Εξωτερικών της Ρωσίας, κόμης Ρομαντζώφ, με μια θερμή επιστολή, η οποία περιείχε το παράσημο του Τάγματος της Αγίας Άννας, καλούσε τον Ιωάννη Καποδίστρια να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Ξεκίνησε λοιπόν ο Καποδίστριας στις 3 Αυγούστου 1808 για την Αγία Πετρούπολη και διορίστηκε Σύμβουλος της Επικρατείας στο τμήμα εξωτερικών υποθέσεων της Ρωσίας. Τον Αύγουστο του 1811 ο Τσάρος, Αλέξανδρος Α΄, διόρισε τον Κερκυραίο διπλωμάτη ως Γραμματέα στην πρεσβεία της Βιέννης και λίγο αργότερα τοποθετήθηκε ως αρχηγός και διευθυντής της Γραμματείας του διπλωματικού τμήματος του ναυάρχου Τσιτσαγκώφ, με έδρα το Βου-κουρέστι, όπου έφθασε στις 20 Μαΐου 1812⁹.

Στη συνέχεια το 1814 ο Τσάρος επιφορτίζει τον Καποδίστρια με νέα αποστολή: την επί-τευξη της ουδετερότητας και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Ελβετίας, ώστε να μεί-νει αλώβητη από το γαλλικό δεσποτισμό¹⁰. Ο Καποδίστριας βρήκε την Ελβετία κατακερματισμένη με τα ισχυρά καντόνια να θέλουν να επιβάλουν τις απόψεις τους σε όλα τα ζητήματα. Στο τέλος τον προσπαθειών του ο Καποδίστριας κατόρθωσε κάθε Καν-τόνι να έχει το δικό του Σύνταγμα, η πολιτική ειρήνη να έχει αποκατασταθεί μεταξύ των Καντονιών και η Ελβετία να έχει αναγνωρισθεί από τους Συμμάχους. Έχουν πλέον τεθεί οι βάσεις για το ομόσπονδο κράτος. Ο Καποδίστριας κατόρθωσε η Ελβετία να αναγνωρι-σθεί από τους Συμμάχους. Εκεί όπου ο Ναπολέων απέτυχε με τη βία, ο Καποδίστριας τα κατάφερε με το διάλογο, τη δύναμη της πειθούς και την επιμονή του. Έπεισε με την ιδιο-φυΐα του τους συνομιλητές του, ότι η λύση που τους πρότεινε ήταν για το συμφέρον τους¹¹. Τελειώνοντας την αποστολή του, γράφει στον πατέρα του, το Σεπτέμβριου του 1814 «Τα ζητήματα της Ελβετίας ολοκληρώθηκαν. Η βουλή επικύρωσε τελικά το Ομοσπον-διακό Σύνταγμα. Ολοκληρώθηκε μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαπραγματεύση, με ατελεί-ωτες δυσκολίες και ταξίδια και γραπτά και δοκιμασίες και συντάγματα και σχέδια αλλά δεν πειράζει. Αυτοί οι υπέροχοι άνθρωποι με γέμισαν με στοργή και ειλικρινή εγκαρδιό-τητα. Η εμπιστοσύνη που μου έδειξαν με αποζημίωσε σε μεγάλο βαθμό για όλες μου τις προσπάθειες. Αν στο μέλλον, θέλουν να είναι ευτυχισμένοι και να χαίρονται την ανεξαρ-τησία τους, εκτιμώ ότι δεν έχω χάσει ούτε το χρόνο, ούτε τον κόπο μου»¹².

Ο Καποδίστριας στο Συνέδριο της Βιέννης ως μέλος της ρωσικής αντιπροσωπίας ειση-γήθηκε το ελβετικό ζήτημα και την εγκαθίδρυση της διαρκούς ουδετερότητας της Ελβε-τίας. Μπορεί δικαίως να θεωρηθεί ο αρχιτέκτονας των «ουδέτερων ομοσπονδιών» στο ευρωπαϊκό σύστημα¹³.

Στις 9 Ιουνίου 1815 υπογράφηκαν οι τελικές πράξεις χωρίς διευθέτηση του θέματος των Ιονίων νήσων. Το Μάιο του 1815 ο Ιωάννης Καποδίστριας αναχωρεί για τη Βιέννη ακολουθώντας τον Τσάρο στις πολεμικές επιχειρήσεις κατά του Ναπολέοντα. Μετά την τελειωτική ήττα του Ναπολέοντα τον Ιούνιο του 1815 στο Βατερλό ο Ιωάννης Καποδί-στριας συνόδευσε τον Τσάρο στο Παρίσι όπου διεξάγονταν οι συζητήσεις για το πολιτικό μέλλον της νικημένης Γαλλίας.

Στις συζητήσεις αυτές έλαμψε και πάλι το πολιτικό του άστρο. Με δικές του προσπά-θειες η Γαλλία, αν και ηττημένη, έτυχε ήπιας μεταχείρισης και αποτράπηκε η ουσιαστική της διάλυση¹⁴. Ο Τσάρος εκφράζοντας την ευαρέσκειά του προς τον Καποδίστρια για τις σπουδαίες υπηρεσίες που προσέφερε, τον διόρισε Γραμματέα της αυτοκρατορίας, δη-λαδή Υπουργό Εξωτερικών. Οι υπηρεσίες του Καποδίστρια συνεχίζονται αμείωτα. Συνό-δευσε τον Τσάρο Αλέξανδρο Α΄, στην Aix la Chapelle, στο συνέδριο των ηγεμόνων όπου κατέθεσε υπόμνημα, σχέδιο που αντιμετώπιζε ριζοσπαστικά το όνειδος της δουλεμπο-ρίας των μαύρων¹⁵. Μετά από απουσία δέκα μηνών ο Καποδίστριας έφθασε στην Αγία Πετρούπολη τον Οκτώβριο του 1819. Εκεί είχε επαφές με εκπροσώπους της Φιλικής Εται-ρείας που του κόμιζαν επιστολές και τους βοηθούσε με τρόπον έμμεσο χωρίς να εκτίθεται. Από το Φθινόπωρο του 1820 μέχρι το τέλος της άνοιξης του 1821 ο Καποδίστριας συμ-μετέχει στα συνέδρια στις πόλεις Trorrau και Ljubljana. Δυστυχώς η συνεργασία του με τον Τσάρο στα θέματα που αφορούσαν την Ελλάδα χειροτέρεψε, γι' αυτό ο Καποδίστριας ζήτησε να αποσυρθεί από την ενεργό υπηρεσία. Αναχώρησε από την Πετρούπολη στις 19 Αυγούστου 1822 και στα τέλη του 1822 έφθασε στη Γενεύη. Από το 1815 μέχρι το 1822 που αποχώρησε από τη θέση του Υπουργού Εξωτερικών της Ρωσίας από την Πετρούπολη, αγωνίστηκε με όλες του τις δυνάμεις κατά των μηχανορραφιών του Μέττερνιχ και υπέρ των καταπιεζόμενων λαών, προσπαθώντας να παρασύρει τον Τσάρο σε κάποια συμπα-ράσταση για τον ετοιμαζόμενο μεγάλο Αγώνα, από τον δοκιμαζόμενο ελληνικό λαό. Τον Αύγουστο του 1822 έφυγε από τη Ρωσία και εγκαταστάθηκε στη Γενεύη, όπου θα περι-μένει τη μεγάλη ώρα¹⁶.

Το άρθρο για τον Ιωάννη Καποδίστρια της αξιότιμης κυρίας Μαρίας Ελευθερίας Γιατράκου, παρότι μικρή η εφημερίδα μας δεν μας επιτρέπει μακροσκελή άρθρα, αξί-ζει πάρα πολύ να δημοσιευθεί έστω και σε συνέχειες. Τέτοιοι ηγέτες πρέπει να χαρά-ζονται ανεξίτηλα στο νου και στις καρδιές μας, έστω και αν δεν τους αφήνουν πολύ καιρό μαζί μας...

Συνέχεια στο επόμενο τεύχος

¹ Βλ. σχετικά <https://www.kapodistrias.info/viografia>
² ο.π.
³ Κώστας Κονταξής, ο φωτισμένος Κυβερνήτης ο πιστός Χριστιανός, Ιωάννη Καποδίστριας <https://wordpress.com>
⁴ Βιογραφία, <https://kapodistrias.info/viografia>
⁵ Ελένη Κούκου, Ιωάννης Καποδίστριας. Ο Άνθρωπος –

ο Διπλωμάτης (1800-1828), εκδ. Εστία, Αθήνα 1978, σ. 13.
⁶ Κώστας Δ. Κονταξής, ό.π., σ.2, όπου υποσημείωση 5
⁷ <https://kapodistrias.info/viografia>, ο.π.
⁸ Κώστας Κονταξής, ο.π. σ.3
⁹ Ίδιος, ό.π. σ.4
¹⁰ <https://kapodistrias.info/viografia>, ο.π., σ.5
¹¹ Ανδρέας Γ. Κούκος, Ιωάννης Καποδίστριας, ο Άνθρω-

πος, ο Διπλωμάτης, ο Πολιτικός, Ημερολόγιο 2017, εκδό-σεις Μίλητος, χ.χ. χ.α.σ.
¹² Ίδιος, ό.π.
¹³ ο.π.
¹⁴ <https://kapodistrias.info/viografia>, ο.π., σ.5
¹⁵ Ο.π.
¹⁶ Κώστας Κονταξής, ό.π, σ.3

Κορονοϊός: Η ψυχολογία του φόβου

Δρ. ΙΛΙΑ ΘΕΟΤΟΚΑ
ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ-ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ
Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο,
Πρόεδρος της Δράσης για την Ψυχική Υγεία, iliatheotoka@yahoo.gr

Οι άνθρωποι έχουν εμφανίσει ποικιλία από αντιδράσεις σε σχέση με τον κορονοϊό. Άγνοια, αδιαφορία, άρνηση, πανικός, φοβίες, υπέρεμπλοκή με το πρόβλημα, υποτροπή ψυχολογικών προβλημάτων είναι η γκάμα των αντιδράσεων που παρατηρείται.

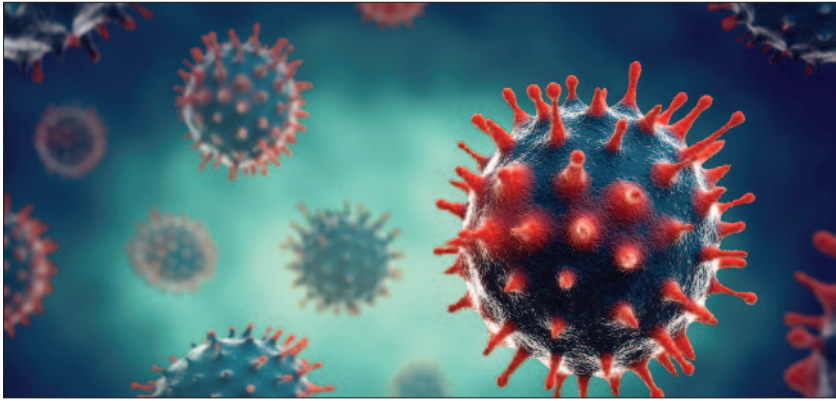
Ακραίες σπασμωδικές αντιδράσεις, απειλή της κοινωνικής συνοχής και επιβάρυνση των ψυχικά ευάλωτων μπορεί να προκαλέσουν η αβεβαιότητα και οι αντιφατικές πληροφορίες που προκύπτουν, λόγω της μεταδοτικότητας του ιού, της έλλειψης γνώσης όλων των συνεπειών και ασφαλώς, της έλλειψη φαρμακευτικής θεραπείας για την αντιμετώπιση του.

Σύμφωνα με δεδομένα από παλαιότερες επιδημίες, με πιο πρόσφατη του Έμπολα το 2014-2015, ο **κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται το ρίσκο σε ένα διαφορετικό βαθμό, γι' αυτό και αντιδρά διαφορετικά:** Άλλοι τρέχουν να εμβολιαστούν, άλλοι δεν εμβολιάζονται, άλλοι δεν τηρούν ούτε τους βασικούς κανόνες υγιεινής.

Σε καταστάσεις αβεβαιότητας, και όταν υπάρχουν αντιφατικές πληροφορίες, οι άνθρωποι αγχώνονται, χάνουν την εμπιστοσύνη τους, και αυτό έχει ως συνέπεια ο καθένας να κοιτά τον εαυτό του.

Σε κάποιες περιπτώσεις, δεν νοιάζονται αν με τη συμπεριφορά τους θα βλάψουν τον εαυτό τους ή τους άλλους, πχ., ένας μολυσμένο άτομο μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα και άλλοι λιγότερο επικίνδυνοι να κλειστούν στον εαυτό τους.

Πολλές φορές, ο πανικός και η φοβία των γονιών μπορεί να μεταδοθεί και στα παιδιά. Οι γονείς μπορεί να αντιδράσουν υπερβολικά, να μη στείλουν τα παιδιά στο σχολείο, τα παιδιά να αρχίσουν να φοβούνται, βλέποντας τις αντιδράσεις των γονιών.

Σε πιο ακραίες περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχει και παρανοϊκή αντίδραση: «δεν μιλώ σε κανέναν, δεν χαιρετώ κανέναν, αναβάλλω σημαντικές δραστηριότητες».

Επίσης, έχει παρατηρηθεί ότι και τα ηλικιωμένα άτομα είναι ψυχολογικά ευάλωτα, γιατί ήδη γνωρίζουν ότι θα πληγούν περισσότερο, εάν νοσήσουν από κορονοϊό. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να στηρίξουμε τα άτομα της τρίτης ηλικίας, να νιώσουν ότι είμαστε κοντά τους με ασφάλεια, καλύπτοντας τις

συναισθηματικές ανάγκες τους και μειώνοντας την αίσθηση επικινδυνότητας. Το ίδιο ισχύει και για τα άτομα με προηγούμενο ψυχολογικό ή ψυχιατρικό ιστορικό. Και στην περίπτωση αυτή, το οικογενειακό περιβάλλον θα πρέπει να είναι κοντά σε αυτά τα άτομα, να λειτουργεί καθυποχαστικά και να τα παραπέμπει σε σύντομη και αξιόπιστη πληροφόρηση.

Επίσης δεν θα πρέπει να διστάσουν να απευθυνθούν σε ειδικό, σε περίπτωση που, υποχονδριακά συμπτώματα ή φοβικές αντιδράσεις και κρίσεις γίνουν ολοένα και πιο

συχνές και επηρεάσουν και λειτουργικότητα του ατόμου αλλά και της οικογένειας. Συνεπώς, το να δίνονται οδηγίες ψυχολογικές, αλλά και πρακτικές, από τους ειδικούς βοηθά σημαντικά και μειώνει την αβεβαιότητα. Οι οδηγίες έχουν ιδιαίτερη σημασία, όταν δίνονται από αξιόπιστες πηγές. **Οδηγίες από την ηγεσία του Υπουργείου Υγείας, τους ειδικούς επιστήμονες και τους δημοσιογράφους, όταν δίνονται με τον κατάλληλο τρόπο, μειώνουν την αβεβαιότητα.**

"ΠΑΛΙΝ ΗΡΩΔΙΑΣ ΜΑΙΝΕΤΑΙ..."

-Πάλι φρενιάζει η Ηρωδιάδα...
Η εκκλησία είναι σκοτεινή, οι πολυέλεοι σθηστοί και μόνο μερικά κεριά σκορπισμένα εδώ κι εκεί χαρίζουν λίγο φως τρεμουλιαστό. Βαριά σιωπή κρατεί στο εκκλησίασμα. Ο λαός της Βασιλεύουσας που συνάχτηκε σήμερα στη μητρόπολη δεν ήρθε για πανηγύρι, δεν ήρθε για γιορτή. Φόβος κι αγωνία τον κατέχει, νοιώθει την απειλή, βλέπει τον κίνδυνο και στέκει βουβός μη ξέροντας ακόμα τι να κάνει. Όταν πρωύτερα γονάτισε στην ώρα του αγιασμού των Τιμίων Δώρων δεν προσευχήθηκε για τα συντησμένα, αυτά που αφορούν το βίο του καθενός πολίτη, ούτε καν για την πόλη ή την αυτοκρατορία αφού κανείς εκθρόνισι απ' έξω τούτη τη στιγμή δεν την απειλεί. Όταν βουβό έκλινε το γόνυ το εκκλησίασμα στην ολονύχτια τούτη ακολουθία το 'κανε μόνο για να δεηθεί για κείνον που ανέβηκε στον άμβωνα με κουρασμένο βήμα αλλά ξεκίνησε με λόγια φλογερά:

-Πάλι φρενιάζει η Ηρωδιάδα, πάλι χτυπιέται...
Το σώμα του ισχνό, τα άμφια απλά, φτωχικά σχεδόν, αταίριαστα στο πατριαρχικό του αξίωμα. Μοιάζει ένας άνθρωπος συνηθισμένος, ταπεινός, αδύναμος μέχρι ν' αρχίσει να μιλά. Τώρα όλο το εκκλησίασμα κρέμεται απ' το στόμα του, το στόμα αυτό που το 'παν χ ρ υ σ ό, το στόμα που χάρισε παρηγοριά στους πονεμένους, που ποίμανε το λαό, που δε δίστασε να ελέγξει τους άνομους, όσο ψηλά κι αν βρισκόταν.
-Πάλι φρενιάζει η Ηρωδιάδα, πάλι χτυπιέται, πάλι χορεύει...
Η βουβαμάρα αρχίζει να σπάει στο εκκλησίασμα. Ο ένας σπρώχνει τον άλλο κι απ' τους πιο υποψιασμένους φτάνει υπόγειος ο θόρυβος στους πιο ανίδεους:
-Γι' αυτήν λέει...για την Αυγούστα...
Δυο-τρεις σκοτεινές σκιές στρέφονται προς την έξοδο. Οι σπιούντοι δε λείπουν από πουθενά κι είναι βέβαια δουλειά τους ν' αναγγείλουν στους ανώτερους τους το καινούργιο θράσος του "καθαιρεμένου" Πατριάρχη που δε διστάζει να μιλάει με τέτοια αδιαντροπιά για τη μεγαλειότητα της, γι' αυτήν που το άγαλμά της κοσμεί -μετά από "αυθόρμητο" αίτημα του λαού- την πλατεία της Συγκλήτου.
-Πάλι φρενιάζει η Ηρωδιάδα, πάλι χτυπιέται, πάλι χορεύει, πάλι ζητάει το κεφάλι του Ιωάννη...
Τι σύμπτωση αλήθεια. Πάλι ένας Ιωάννης έρχεται να ελέγξει δίχως φόβο μιαν άνομη βασίλισσα και μια διεφθαρμένη ηγεσία. Πάλι ένας Ιωάννης γίνεται η πύρινη γλώσσα του νόμου, του θείου νόμου που στέκεται πάνω απ' τα πρόσωπα και δεν ξεχωρίζει το ζητιάνο απ' το βασιλιά. Πάλι ένας Ιωάννης πρόκειται να δοκιμάσει τη δύναμη που έχει το κακό σ' αυτό τον κόσμο.

Δίχως ανάσα παρακολουθεί το εκκλησίασμα τον ποιμενάρχη του. Ο λόγος του τούτη τη φορά είναι γρήγορος, δίχως διακοπές, μιλάει λαχανιάζοντας σχεδόν απ' τη βιασύνη. Έχει τόσα πολλά να τους πει και φοβάται πως δε θα προλάβει. Ξεκινάει απ' τα παλιά, τότε που ανύποπτο σχεδόν τον έφερε συνοδεία ο αυτοκρατορικός στρατός στη Βασιλεύουσα για να τον ανακηρύξουν Πατριάρχη, πώς δούλεψε στα χρόνια αυτά, τι πάσχισε να κάνει και τι πέτυχε με τη βοήθεια του Θεού. Κι ύστερα έρχεται στα όνειρα του, σ' αυτά που δεν πρόφτασαν να γίνουν και δε θα γενούν ίσως ποτέ αν δεν αλλάξει η μοίρα αυτής της νύχτας...
Τα μακριά λεπτά του δάχτυλα τρεμουλιάζουν τώρα, η φωνή του λυγίζει κι η καρδιά σφίγγεται καθώς τους δίνει τις τελευταίες συμβουλές, τις τελευταίες οδηγίες σαν πατέρας στα παιδιά του που πρόκειται να φύγουν από κοντά του για να παλέψουν μόνα τους στη ζωή.
Ο λόγος τελειώσε. Κατεβαίνει αργά τα σκαλιά του άμβωνα. Ένας διάκος τού ανοίγει δρόμο μέχρι το ιερό. Παίρνει το άγιο δισκοπότηρο και ξεπροβάλλει στην Ωραία Πύλη, ίδιος άγγελος τ' ουρανού κι ας κουβαλάει ένα αδύναμο σαρκίο. Απέναντι του όλος ο λαός πλησιάζει αργά, δι-

Του Αθανάσιου Γ. Γιαλούρη-Διδάκτωρ Ιατρικής

σταχτικά στο μισοσκόταδο. Τα μάτια είναι δακρυσμένα, τα χείλη σφιχτά, το βήμα αβέβαιο. Όλοι νοιώθουν την καταγίδα που έρχεται.
Και να η πόρτα μισάνοιξε... Δυο-τρεις νεοφερμένοι μεταφέρουν το μαντάτο σ' αυτούς που στέκονται πίσω κι αυτοί το στέλνουν πιο μπροστά και πιο μπροστά...
-Ξεκίνησαν στρατιώτες από το παλάτι.
Ένας-ένας περνούν οι πιστοί να μεταλάβουν απ' το χέρι του Πατριάρχη. Υπομονετικό το ανθρωπινό κοπάδι δε σπρώχνει σήμερα, δε βιάζεται, δεν ανασαίνει σχεδόν, να μη μολύνει με κάτι αταίριαστο τούτη την άγια ώρα. Καθώς πλησιάζουν και τον παρατηρούν από κοντά βλέπουν το μέτωπό του το σκαμμένο απ' τους αγώνες και τις στερήσεις να το σκεπάζουν χοντρές σταγόνες ιδρώτα. Το στόμα του είναι στεγνό, τα μάτια ρουφηγμένα, το πρόσωπο κλωμό. Όμως θα τους μεταλάβει όλους ο ίδιος κι ούτε καν βιάζεται πια. Αυτή την επαφή με το λαό του θέλει να τη χαρεί.
Σαν παίρνει τελικά μέσα το άγιο δισκοπότηρο οι ψίθυροι δίνουν και παίρνουν. Οι πιο ανήσυχτοι πηγαioέρχονται στην κεντρική πύλη, ρίχνουν μια κλεφτή ματιά έξω και ξαναγυρίζουν. Οι υπόλοιποι τεντώνουν το αυτί. Στην αρχή αμφιβάλλουν μα σιγά-σιγά το ξεχωρίζουν καθαρά...Ποδοβολητό ρυθμικό πλησιάζει...
Η λειτουργία φτάνει στο τέλος της. Οι ψάλτες νοιώθοντας την ανησυχία του λαού συντομεύουν το δικό τους μέρος. Ήρθε η ώρα της απόλυσης. Ο Πατριάρχης στο κέντρο, οι παπάδες δίπλα του, οι διάκοι παραπέρα. Τα περισσότερα κεριά σώθηκαν κι έσβησαν μα κανείς δε σκέφτηκε να τ' αντικαταστήσει. Το ποδοβολητό είναι πιά ολοκάθαρο κι όλο δυναμώνει. Το "δι' ευχών" πνίγεται στον αχό του.
Το στρατιωτικό απόσπασμα έφτασε. Η Κουκουσός, σκοτεινή κι αφιλόξενη στη μακρινή Αρμενία περιμένει αυτόν που θα την κάμει γνωστή στους αιώνες. Πιο πίσω της καρτερεί η Πιτυούνα στη Μαύρη Θάλασσα κι ακόμα πιο πέρα στο δρόμο για τα Κόμνα του Πόντου τον περιμένει η αθανασία, εκεί στο τέλος του ταξιδιού...
* * * * *

Τριάντα τέσσερα χρόνια μετά. Οι καμπάνες της Βασιλεύουσας χτυπάνε χαρμόсуна. Ολάκερη η πόλη έχει ντυθεί γιορτινά μες στην καρδιά του χειμώνα για να υποδεχτεί αυτόν που έρχεται από τόσο μακριά. Ο κόσμος συναγμένος στο λιμάνι απολαμβάνει τη θέρμη του ήλιου που βάλθηκε κι αυτός να παραστεί λαμπρός στο καλωσόρισμα. Οι γεροντότεροι διαλαλούν με καμάρι στους νεότερους πως τον γνώρισαν από κοντά, πως τον άκουσαν να μιλά, πως ασπάστηκαν το χέρι του...
Και να. Η τιμητική φρουρά απιθώνει στο βάθρο το σκήνωμα του εξόριστου. Απ' την αντίθετη πλευρά πλησιάζει η ομάδα των αξιωματούχων του κράτους. Επικεφαλής τους ο ίδιος ο Βασιλιάς, λαμπροντυμένος και περήφανος.
Ξαφνικά σπκώνει το χέρι... Όλοι σταματούν... Μόνο εκείνος συνεχίζει να προχωρεί... Έφτασε μπρος στο σκήνωμα... Το βλέμμα του γυρίζει ολόγυρα... Κανείς δεν κουνιέται...Γονατίζει αργά, φέρνει τα τρία δάχτυλα πρώτα στο μέτωπο, μετά στο στήθος, κατόπι δεξιά κι αριστερά. Απ' τα μισόκλειστα του χείλη σαν ψίθυρος ξεφεύγει η ικεσία:
-Συχώρεσε άγιε Δέσποτα τη μάνα μου...
Κι ο γιός της Ηρωδιάδας ασπάζεται το λείψανο του Πατριάρχη.

ΟΣΙΑ ΚΑΣΣΙΑΝΗ Η ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ

Υπό Μαρίας-Ελευθερίας Γ. Γιατράκου
Δρ. Φιλ. Πανεπιστημίου Αθηνών

Μια σπουδαία μορφή που έλαμψε στο πνευματικό στερέωμα του Βυζαντίου και έζησε στα χρόνια της βασιλείας του αυτοκράτορα Θεόφιλου (829-842 μ.Χ.) υπήρξε η Οσία Κασσιανή ή Κασ(σία) ή Εκασία ή Ικασία. Ηγουμένη, ποιήτρια, Υμνογράφος, συνθέτρια, της αποδίδεται το ψαλλόμενο τη Μεγάλη Τρίτη τροπάριο, που αρχίζει με τις λέξεις: «Κύριε η εν πολλαῖς αμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...».¹

Γεννήθηκε μεταξύ του 805 και 810 μ.Χ. στην Κωνσταντινούπολη. Ήταν γόνος αριστοκρατικής οικογένειας. Στον πατέρα της είχε απονεμηθεί ο τίτλος του Κανδιδάτου στην αυλή της Βασιλεύουσας². Για τη ζωή και το έργο της υπάρχει κάποια ασάφεια ξεκινώντας από το όνομά της το οποίο απαντάται στις πηγές με τις τέσσερις παραπάνω παραλλαγές. Το πρώτο, Κασσιανή προέκυψε, ίσως, ως όνομα καλογερικό. Το δεύτερο Κασ(σ)ία, χρησιμοποιείται από την ίδια στην ακροστιχίδα του μοναδικού σωζόμενου κανόνα της. Οι δύο τελευταίες παραλλαγές, Εικασία και Ικασία, προέκυψαν από το λάθος ενός αντιγραφέα που προσέθεσε το γράμμα «Ι»³.

Στοιχεία για τη ζωή της Κασσιανής μας δίνουν, ο Συμεών ο Μάγιστρος, τον οποίο ακολουθούν και άλλοι, μεταξύ δε αυτών και ο Λέων Γραμματικός, ο Ιωάννης Ζωναράς και άλλοι. Η Κασσιανή ανήκει στους πρώτους μεσαιωνικούς συνθέτες τα έργα των οποίων σώζονται αλλά μπορούν και να ερμηνευτούν από σύγχρονους ειδικούς και μουσικούς. Έχουν διασωθεί περίπου 50 από τους ύμνους της και 23 περιλαμβάνονται στα λειτουργικά βιβλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Δεν είναι εύκολο να προσδιορισθεί ακριβώς ο ακριβής αριθμός του έργου της, αφού σε διαφορετικά χειρόγραφα αποδίδεται ο ίδιος ύμνος σε διαφορετικά πρόσωπα, ενώ συχνά δεν διασώζεται το όνομα του υμνογράφου.

Επιπλέον σώζονται 789 μη υμνολογικοί στίχοι. Πρόκειται για «γνwmικά». Η Κασσιανή τιμάται από την Ορθόδοξη Εκκλησία σαν αγία στις 7 Σεπτεμβρίου⁴.

Η Κασσιανή συνδύαζε εξωτερική ομορφιά, φυσικό αλλά κυρίως εσωτερικό, πνευματικό κάλος και ευφυΐα. Σύμφωνα με πληροφορίες τριών βυζαντινών χρονικογράφων, του Συμεών του μεταφραστή, του Γεώργιου Αμαρτωλού και του Λέοντος του Γραμματικού, η Κασσιανή έλαβε μέρος στην τελική επιλογή νύφης για τον αυτοκράτορα Θεόφιλο, την οποία είχε οργανώσει η μητριά του, Ευφροσύνη. Κατά την τελετή αυτή ο αυτοκράτορας συνήθιζε να επιλέγει τη σύζυγο της αρεσκείας του, δίνοντάς της ένα χρυσό μήλο. Η τελετή αυτή τοποθετείται χρονικά το 821 ή το 830⁵. Θαμπωμένος από την ομορφιά της Κασσίας ο νεαρός αυτοκράτορας την πλησίασε και της είπε: «Ὡς ἄρα δια γυναικὸς ἐρρῦτα τὰ φαῦλα». [από τη γυναίκα ήλθαν στον κόσμο τα κακά (πράγματα)]. Αναφερόμενος στην αμαρτία και τις συμφορές που προέκυψαν από την Εύα. Η Κασσία, εύστοφῆ και ετοιμόλογη, του απάντησε: «Ἀλλὰ καὶ δια γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττω». (Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς γυναίκα ἤλθαν στὸν κόσμον τὰ καλὰ), αναφερόμενη σαφώς στην ελπίδα της σωτηρίας από την ενσάρκωση του Χριστού μέσω της Παναγίας. Μια σπουδαία στιχομυθία που σημάδεψε τον ιστορικό χρόνο.

«Ἐκ γυναικὸς τὰ χεῖρω»

Και «ἐκ γυναικὸς τὰ κρείττω».

Λέγεται ότι ο εγωισμός του Θεόφιλου τραυματίστηκε με αποτέλεσμα να απορρίψει την Κασσιανή και να επιλέξει την Θεοδώρα από την Παφλαγονία της Μικράς Ασίας ως σύζυγο, η οποία συνέβαλε τα μέγιστα στην αναστήλωση των Αγίων εικόνων. Ο διάλογος μεταξύ του αυτοκράτορος και της Εικασίας ευρίσκεται σε λόγο «Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου» που αποδίδεται στον Χρυσόστομο ή στον Γρηγόριο τον Θαυματουργό (Patrologia Graeca, 50 795A), μάλλον όμως προέρχεται από τον Πρόκλο, Κωνσταντινουπόλεως (434-466)⁶. Κατ' άλλους οι διηγήσεις του επεισοδίου εμφανίζονται 100 περίπου χρόνια αφού έζησε ο Θεόφιλος.

Οι επόμενες πληροφορίες που σώζονται για την Κασσιανή αναφέρουν ότι το 843 μ.Χ. ίδρυσε ένα κοινόβιο στα δυτικά της Κωνσταντινούπολης, κοντά στα τείχη της πόλης, του οποίου έγινε η πρώτη ηγουμένη.⁷ Από μια επιστολή του Θεόδωρου Στουδίτου πληροφορούμαστε για την ενέργεια της Κασσιανής να πάει στο μοναστήρι. Εξάλλου η Κασσιανή διατηρούσε στενή σχέση με τη γειτονική Μονή Στουδίου, η οποία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην επανέκδοση βυζαντινών λειτουργικών βιβλίων τον 9^ο και 10^ο αιώνα, με αποτέλεσμα να σωθεί το έργο της. (Kurt Sherry, σελ. 56).

Στη συνέχεια η Κασσιανή εξαφανίζεται από το ιστορικό προσκήνιο. Καμιά άλλη βυζαντινή ή άλλη πηγή, κοσμική ή εκκλησιαστική, δεν μας πληροφορεί αν εξορίστηκε από τους εικονομάχους ή τους εικονόφιλους αυτοκράτορες. Σύμφωνα με μια ανεπιβεβαίωτη παράδοση, η Κασσιανή ταξίδεψε στην Ιταλία και στην Κρήτη, κατά τη διάρκεια της εικονομαχίας και αργότερα εγκαταστάθηκε μέχρι το τέλος της ζωής της στην Κάσο, όπου και απεβίωσε μεταξύ του 867 και του 890.⁸ Μετά το θάνατο της τοποθέτησαν το σώμα της σε μαρμάρινη λάρνακα και την έβαλαν σε παρεκκλήσιο αφιερωμένο στο όνομά της. Ζώζεται σήμερα η λάρνακα και το βυζαντινό ψηφιδωτό του 9^{ου} μ.Χ. αιώνα. Επίσης στο εκκλησάκι υπάρχει εντοιχισμένη πλάκα με σημείο του σταυρού και χρονολογία 890 μ.Χ. Κατά πληροφορίες πάλι, τα οστά της Κασσιανής μεταφέρθηκαν από την Κάσο στην Ικαρία. Παρόλο που κανένας συναξαριστής δεν την αναφέρει οι Κάσιοι χάρη στη συγγένειά της με το νησί τους καθιέρωσαν τη μνήμη της την 7^η Σεπτεμβρίου και ο Γεώργιος Σασσός ο Κάσιος συνέθεσε και ειδική Ακολουθία, που δημοσιεύθηκε στην Αλεξάνδρεια το 1889 μ.Χ. στο Τυπογραφείο της Μεταρρυθμίσεως.⁹ Το έργο της Κασσιανής είναι διαχρονικό και πάντα επίκαιρο και συγκινεί ιδιαίτερα τον ορθόδοξο κόσμο.

Στην Κασσιανή αποδίδονται γύρω στα 45 έργα από τα οποία τα 23 σίγουρα είναι δικά της. Έχει επίσης μελοποιήσει κείμενα διαφόρων υμνογράφων. Από τα πιο γνωστά τροπάρια είναι το περίφημο «Κύριε η εν πολλαῖς αμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή» σε ήχο πλάνιο δ' που ψάλλεται στους ναούς το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, καθώς και οι ειρμοί από την α' και ε' ωδή του Κανόνος του Μεγάλου Σαββάτου «Κύματα θαλάσσης». Το μεγαλύτερο μέρος του έργου της αποτελείται από στιχηρά για εορταζόμενους Αγίους. Στην Κασσιανή αποδίδεται και ο τετραώδιος Κανόνας «Ἀφρων γηραλέε» όπως και πολλά δοξαστικά, μεταξύ των οποίων και ένα περίφημο δοξαστικό των Χριστουγέννων, το «Αυγούστου μοναρχήσαντος», σε ήχο β'. Ο βυζαντινολόγος Karl Krumbacher αναφερόμενος στην Κασσιανή αναφέρει ότι «Η Κασσιανή ήταν μια εξαίρετη μορφή και το έργο της διακρίνει ισχυρά πρωτοβουλία, βαθεία μόρφωση, αυτοπεποίθηση και παρρησία. Πολύ συναισθημα και βαθειά θεοσέβεια». Και ο Σωφρόνιος Ευστρατιάδης, αναφερόμενος στο έργο της, έγραψε ότι «το χαρακτηρίζει γλυκύτης μέλους ακορέστου».¹⁰

Θα παραθέσουμε το τροπάριο της Κασσιανής που ψάλλεται στις εκκλησίες τη Μεγάλη Τρίτη. Επειδή πολλοί νομίζουν ότι η αμαρτωλή γυναίκα ήταν η Κασσιανή δραττόμεθα της ευκαιρίας να αποκαταστήσουμε το λάθος.

Η Κασσιανή ήταν μια οσία μοναχή του Βυζαντίου προικισμένη με σπάνια χαρίσματα και αναφερόμενη στην αμαρτωλή του Ευαγγελίου βρίσκει την ευκαιρία να μιλήσει για τον

εαυτό της.¹¹ Η Κασσιανή εμπνεύστηκε το ιδιόμελο αυτό τροπάριο από τα λόγια των Ευαγγελιστών, που αναφέρονται στην ανώνυμη αμαρτωλή γυναίκα, η οποία βρέθηκε στην ανάγκη όταν αργότερα ο Ιησούς βρέθηκε στο σπίτι του Σίμωνα του Φαρισαίου του λεπρού, να πάει και να εκφράσει την ευγνωμοσύνη και την αφοσίωσή της στον Σωτήρα Χριστό. Αγοράζει αρώματα, ντύνεται σεμνά και ταπεινωμένη και συντετριμμένη, με δάκρυα στα μάτια, έρχεται και πλένει τα πόδια του Ιησού και τα σκουπίζει με τα ξέπλεκα μαλλιά της. Τα δάκρυά της εκείνα ήταν δάκρυα ελέους και συντριβής. Κλαίει με πάθος να την ευσπλαχνισθεί ο Θεός της αγάπης και του ελέους. Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος (αστ', 6-7) μας αναφέρει: «Του δε Ιησού γενομένου εν Βηθανία εν οικία Σίμωνος του λεπρού, προσήλθεν αυτής γυνή αλάβαστρον μύρου έχουσα βαρυτίμου. Και κατέχεεν επί την κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου».

Και ο Ευαγγελιστής Μάρκος (ΙΔ' 3) λέγει: «Και ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλαβαστρον μύρον νάρδου πιστικῆς πολυτελαῖς καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς».

Και την ευαίσθητη και πληγωμένη καρδιά της Κασσιανής δεν ήταν δυνατόν να μην αγγίξει ο πόνος, η συντριβή, η μετάνοια της αμαρτωλής γυναίκας. Και διατυπώνει στο αριστουργηματικό της τροπάριο, που φέρει το όνομά της, με λυρική έξαρση και υποβλητικότητα τον δικό της ψυχικό κραδασμό και πόνο.

Το τροπάριο της Κασσιανής

Κύριε, ἥ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή,
τὴν σὴν αἰσθομένη θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
ὀδυρομένη, μύρα σοι, πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει.
Οἶμοι! λέγουσα, ὅτι νῦν μοι ὑπάρχει, οἶστρος ἀκολασίας,
ζοφώδης τε καὶ ἀσελῆνος ἔρως τῆς ἁμαρτίας.
Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρῶν,
ὁ νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
κάμφθητί μοι πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας,
ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς τῇ ἀφάτῳ σου κενώσει.
Καταφιλῆσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις·
ὦν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὐὰ τὸ δειλινόν,
κρότον τοῖς ὠσὶν ἤχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη.
Ἄμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ κριμάτων σου ἄβυσσους
τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα Σωτήρ μου;
Μὴ με τὴν σὴν δούλην παρίδῃς, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος

Το τροπάριο της Κασσιανής σε Νεοελληνική ερμηνεία και απόδοση

Κύριε, ἥ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή,
Κύριε, ἡ γυναίκα που ἔπεσε σε πολλές αμαρτίες,
τὴν σὴν αἰσθομένη θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
σαν ἔνοιωσε τὴ θεότητά σου, γίνηκε μυροφόρα
ὀδυρομένη, μύρα σοι, πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει.
καὶ σε ἀλείψε με μυρουδικὰ πρὶν ἀπὸ τὸν ἐνταφιασμό σου
Οἶμοι! λέγουσα, ὅτι νῦν μοι ὑπάρχει, οἶστρος ἀκολασίας,
κι ἔλεγε οδυρόμενη: Ἀλλοῖμονο σε μένα, γιατί μέσα μου εἶναι νύχτα κατασκοτεινὴ
ζοφώδης τε καὶ ἀσελῆνος ἔρως τῆς ἁμαρτίας.
καὶ δίχως φεγγάρι, ἡ μανία τῆς ασωτείας κι ὁ ἔρωτας τῆς αμαρτίας.
Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρῶν,
Δέξου ἀπὸ μένα τὶς πηγές τῶν δακρῶν,
ὁ νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
εσὺ που μεταλλάζεις με τὰ σύννεφα τὸ νερὸ τῆς θάλασσας.
κάμφθητί μοι πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας,
Λύγισε στ' ἀναστενάγματα τῆς καρδίας μου,
ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς τῇ ἀφάτῳ σου κενώσει.
εσὺ που ἔχειρες τὸν οὐρανὸ καὶ κατέβηκες στὴ γῆ.
Καταφιλῆσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
Θα καταφιλῶ τὰ ἀχραντα ποδάρια σου,
ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις·
καὶ θα τὰ σφουγγίσω πάλι με τὰ πλοκάμια τῆς κεφαλῆς μου
ὦν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὐὰ τὸ δειλινόν,
αὐτὰ τὰ ποδάρια, που σαν ἡ Εὐὰ κατὰ τὸ δειλινόν,
κρότον τοῖς ὠσὶν ἤχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη.
τ' ἄκουσε νὰ περπατάνε, ἀπὸ τὸ φόβο τῆς κρύφτης.
Ἄμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ κριμάτων σου ἄβυσσους
Τῶν αμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ τῶν κριμάτων σου τὴν ἄβυσσο,
τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα Σωτήρ μου;
ποῖος μπορεῖ νὰ τὰ ἐξιχνιάσῃ, ψυχοσῶστη Σωτήρα μου;
Μὴ με τὴν σὴν δούλην παρίδῃς, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.
Μὴν καταφρονέσῃς τὴ δούλη σου, εσὺ που ἔχεις τ' ἀμέτρητο ἔλεος
(Μετάφραση: Φώτης Κόντογλου)

Το τροπάριο της Κασσιανής σε απόδοση του Κωστή Παλαμά

Κύριε, γυναίκα αμαρτωλή, πολλά,
πολλά, θολά, βαριά τὰ κρίματά μου.

Μά, ὦ Κύριε, πῶς ἡ θεότης Σου μιλά
μέσ' σὴν καρδιά μου!

Κύριε, προτοῦ Σὲ κρῦψ' ἡνένταφια γῆ
ἀπὸ τῆ δροσαυγῆ λουλούδια πήρα
κι ἀπ' τῆς λατρείας τὴν τρίσβαθι πηγὴ
Σοῦ φέρνω μύρα.

Οἶστρος μὲ σέρνει ἀκολασίας... Νυχτιά,
σκοτάδι ἀφέγγαρο, ἄναστρο μὲ ζώνει,
τὸ σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας φωτιά
μὲ καίει, μὲ λιώνει.

Ἐσὺ ποὺ ἀπὸ τὰ πέλαα τὰ νερὰ
τὰνψώνεις νέφη, πάρε τα, Ἐρωτά μου,
κυλᾶνε, εἶναι ποτάμια φλογερά
τὰ δάκρυά μου.

Αρχιεπίσκοπος Ιωαννουπόλεως κυρός Ισίδωρος κατά κόσμον Ιωάννης Μιχ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (1881-1938)

Ο Ιωάννης Μιχ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ γεννήθηκε στο Πιτυός της Χίου τον Απρίλιο του 1881. Οι γονείς του -Μιχάλης και Μαριγώ- ήσαν αγρότες και διέμεναν μονίμως στο Πιτυός. Η Χίος βρισκόταν κάτω από τον τουρκικό ζυγό από τον Μάιο 1453 μέχρι και τον Νοέμβριο 1912. Όμως οι γονείς του αν και εγεννήθηκαν και έζησαν οι ίδιοι ως σκλαβωμένοι Έλληνες, πέτυχαν να δώσουν στον μικρό Γιάννη και στα άλλα παιδιά τους ελληνοχριστιανική αγωγή.

Ο Γιάννης παρακολούθησε τα πρώτα γράμματα -κάτω από σκληρές συνθήκες- στο σκλαβωμένο χωριό του και ακολούθως λόγω της αγάπης του προς τα γράμματα και την Ορθοδοξία, πήγε στα Ιεροσόλυμα και φοίτησε στην εκεί «Θεολογική Σχολή του Σταυρού», από την οποία και αποφοίτησε το 1909, ενώ ήδη από 14 Σεπτεμβρίου 1903 είχε χειροτονηθεί Διάκος από τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων Δαμιανό και την 4η Δεκεμβρίου 1914 Ιερέας από τον Μητροπολίτη Πτολεμαΐδος Κελαδίωνα.

Μέχρι το 1920 υπηρέτησε ως Ιερέας -απόφοιτος της Θεολογικής Σχολής- στο Πατριαρχείο. Λόγω της μορφώσεως και του ήθους του, την 1η Απριλίου 1928, χειροτονήθηκε Μητροπολίτης και διορίσθηκε στη νεοσύστατη τότε Μητρόπολη Ιωαννουπόλεως Νοτίου Αφρικής.

Τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα και το λαμπρό μέλλον του ως Ιεράρχη, αποδεικνύονται και από το γεγονός ότι, η χειροτονία του σε Μητροπολίτη, τελέσθηκε από τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας Μελέτιο, συμπαρισταμένων στη χειροτονία και των Μητροπολιτών, Λεοντοπόλεως Χριστόφορο, Πηλουσίου Πολύεκτο, Καβάλας Χρυσόστομο (ως εκπρόσωπο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως), ΠτολεμαΐδοςΚελαδίωνα (ως εκπρόσωπο του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων), Αζώμης Νικόλαο, Μητροπολίτη Παρθένιο και Ερμουπόλεως Νικόλαο. Έτσι, με το θρησκευτικό όνομα Ισίδωρος (ο κατά κόσμον Ιωάννης Μιχ. Γεωργιάδης) έλαβε τον τίτλο του Αρχιεπισκόπου Ιωαννουπόλεως Νοτίου Αφρικής.

Μέσα σε σύντομο διάστημα από τη χειροτονία του σε Μητροπολίτη, το όνομα του άρχισε να αναφέρεται μεταξύ των υποψηφίων για τη θέση του Πατριάρχη, λαμβανομένης υπ’ όψη της μορφώσεως, δραστηριότητας και της όλης προσφοράς του.

Ο Ιεράρχης Ισίδωρος, επισκέφθηκε το Πιτυός, για να προσκυνήσει το χώμα, του ελεύθερου πια από τους Τούρκους χωριού του και να συναντήσει τα μέλη της οικογένειάς του και τους συγχωριανούς του, οι οποίοι «...καμάρωναν...» για την εξέλιξη του συγχωριανού τους σε Ιεράρχη. Έτσι παρέμεινε στο Πιτυός για λίγες ημέρες και ακολούθως αναχώρησε και πάλι για την έδρα της Μητροπόλεώς του προς συνέχιση -πέραν των άλλων- και του ιεραποστολικού έργου του. Ο Αρχιεπίσκοπος Ισίδωρος συνέστησε κληροδότημα με επωνυμία «ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ», στο οποίο και κληροδότησε όλες τις οικονομίες του, προκειμένου να χορηγούνται υποτροφίες σε Πιτυανούς μαθητές. Με τον τρόπο αυτό απέδειξε την αγάπη και το ενδιαφέρον του για την ιδιαίτερη πατρίδα του.

Την 28η Απριλίου 1938 έφθασε στο Πιτυός το άγγελμα του αιφνίδιου και πρόωρου θανάτου του, βυθίζοντας στο πένθος την οικογένειά του, αλλά και ολόκληρο το χωριό μας και τη Χίο.

Απέθανε και θάφτηκε στο Μπουλεβάνιο της Νοτίου Αφρικής το απόγευμα της 28ης Απριλίου 1938 σε ηλικία μόλις 57 ετών.

Σε ανάμνηση του μακαριστού Ιεράρχη, κατασκευάστηκε καλαίσθητο κενotáφιο στη νοτιοανατολική πλευρά του Σχολείου Πιτυούς. Όμως μετά από χρόνια τούτο αφαιρέθηκε, για να δημιουργηθεί η πλατεία μπροστά από το σχολείο. Οι λαξευτές πέτρες του κενοτάφιου, χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή της προσόψεως του γυναικωνίτη της Εκκλησίας Αγίας Παρασκευής, όπου μέχρι σήμερα και υπάρχει η μετόπη του κενοτάφιου, πάνω από την πόρτα του γυναικωνίτη του Ναού, με την επιγραφή «Μητροπολίτης Ισίδωρος».

Δυστυχώς τα χρήματα του Κληροδοτήματός του, στην Εθνική Τράπεζα, δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα, αφού εξανεμίσθηκαν εξαιτίας του Παγκοσμίου Πολέμου, της Γερμανικής κατοχής και της υποτιμήσεως της δραχμής. Παρά ταύτα, είναι αξιομνημόνευτη η προσφορά του Μακαριστού Ιεράρχη, καθώς και το ενδιαφέρον και η αγάπη του για την ιδιαίτερη πατρίδα του. Οι παραπάνω λίγες γραμμές, ας αποτελέσουν μνημόσυνο για τον

σεμνό άνθρωπο και τον άξιο Ιεράρχη, ευχόμενοι να είναι ανάλαφρο το χώμα της Αφρικανικής γης, που τον σκέπασε και έκτοτε τον φιλοξενεί. Ο Πανάγαθος Θεός μετά των δικαίων να τον τάξει και μετά των Αγίων να τον συναριθμήσει.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΜΙΧ. ΓΙΑΝΝΟΜΩΡΟΥ

«...Το Δεσπότη Ισίδωρο τον γνώριζα από τα μικράτα μου χρόνια. Ήμουν γύρω στα 12-15 χρόνια πιο μεγάλος. Οι γονείς μου είχαν συγγένεια και σχέσεις με τους γονιούς του. Ο Γιάννης αγαπούσε τα γράμματα και ασχολιόταν από μικρό παιδί με το ιερό της εκκλησίας και το ψαλτήρι. Φαινότανε ότι μια μέρα θα φτάσει ψηλά.

Έφυγε για τους Αγίους Τόπους, σπούδασε και έγινε Δεσπότης. Θυμούμαι όταν ήλθε στο Πιτυός, για να δει τους δικούς του, ήτανε πια σπουδαίος και γνωστός Δεσπότης στον κόσμο. Όταν έφτασε στο χωριό είχαμε στρώσει μερσινιές στο δρόμο και στην μέσα πλατεία και κτυπούσε η καμπάνα για τον ερχομό του. Έφθασε στην απλάδα. Είχαμε μαζευτεί οι χωριανοί να τον υποδεχθούμε. Ήτανε καλοκαίρι, μόλις είχε τελειώσει το θέρος. Με δάκρυα στα μάτια ευλόγησε τους συγκεντρωμένους, φίλησε τους δικούς του και είδε ανάμεσα στους συγχωριανούς, τον γέρο Φυτούση.

Τον πλησίασε, έσκυψε, έκαμε μετάνοια μπροστά του και δακρυσμένος πήρε το χέρι του γέρου και με σέβας μεγάλο το φίλησε. Ήταν ο πατριάρχης του (νονός του), τον είχε βαπτίσει πριν από καμιά πενήνταπενταριά χρόνια. Η μετάνοιά του μεγάλου Δεσπότη μπροστά στον αγράμματο φτωχοντυμένο γέρο, δείχνει τη μεγαλοσύνη του. Φαίνεται πόσο σπουδαίος ήτανε και από το ότι άφησε όλες τις οικονομίες του για να σπουδάζουν παιδιά από το χωριό μας.

Θυμούμαι ότι, όσες μέρες έμεινε στο Πιτυός, πήγαινε με ένα βιβλίο στη μασχάλη, στα ξωκλήσια και πιο συχνά στην Παναγιά τη Σπηλιωτίνα, καθόταν πολλές ώρες, διάβαζε και προσευχόταν.

Μια μέρα ήλθε να προσκυνήσει στον Άγιο Μάρκο και τον Προφήτη Ηλία και πέρασε από κει που είχα τις μέλισσές. Κάθισε να με δει και να μιλήσουμε. Τον τράταρα ένα κομματάκι πιτόμελο και του το έδωκα πάνω σε ένα συκόφυλλο. Το πήρε στο χέρι του και κοιτάζοντας τον ουρανό είπε: «...τα Πάντα εν Σοφία εποίησε...». Επειδή μια μέλισσα πήγε πάνω στο πιτόμελο, εγώ προσπάθησα να την διώξω με το χέρι μου και τελικά τη σκότωσα. Τότε ο Δεσπότης μου είπε: «...Γιάννη, της αρπάξαμε το κόπο και την δούλεψη της και ήρθε το πλάσμα αυτό του Θεού, να υπερασπιστεί το Βιός της. Εμείς άδικοι αλλά δυνατοί, την σκοτώσαμε. Έτσι δεν γίνεται και στη ζωή;

Πάντα ο δυνατός αρπάζει, αδικεί και σκοτώνει...».

Κατέβηκε και ο Μάρκος ο Κωστάλας, που είχε τις μέλισσες του πιο πάνω και έκασε μαζί μας. Ρωτούσε ο Δεσπότης για όλους τους χωριανούς και έδειχνε να χαίρεται, αλλά και να υποφέρει για όσα του λέγαμε, για τις χαρές και τις λύπες των συγχωριανών. Ενδιαφερόταν για όλους.

Μιλούσε όμορφα και έψαλε ακόμη πιο όμορφα. Χαρόσουν να τον ακούς. Ζητούσε να του λέμε ιστορίες από τα παλιά, δηλαδή τις σκανταλιές και κατορθώματα μας από τα παιδικά χρόνια. Σπουδαίος άνθρωπος σου λέω. Ήταν ζημιά μεγάλη για το Πιτυός ο τόσο νωρίς θάνατός του. Αν ζούσε, θα γινόταν Πατριάρχης και αυτό το έλεγε, το παραδεχόταν και το πίστευε και ο ξάδελφός μας Δεσπότης, ο Γρηγόριος ο Σπανούδης. Έλεγε ο Γρηγόριος ότι «...αν δεν πέθαινε ο Ισίδωρος τόσο νέος, οπωσδήποτε θα γινότανε Πατριάρχης...». Ο Ισίδωρος Γεωργιάδης και ο Γρηγόριος Σπανούδης, Πιτυανοί Δεσπότες και οι δυο, είχαν την ίδια ηλικία. Ίσως ο Ισίδωρος να ήταν λιγάκι πιο μεγάλος στα χρόνια από τον Γρηγόριο.

Άμα μεγαλώσεις Αντώνη και μάθεις γράμματα, γιούκα μου, γράψε όσα σου λέω. Κρίμα να ξεχαστούνε οι άνθρωποι αυτοί και τα έργα τους...».

Μακαρίτη πάππου Γιάννη, μετά από 60 χρόνια, πραγματοποιώ την επιθυμία σου και δημοσιεύω τα λεγόμενά σου, για το Δεσπότη Ισίδωρο Μιχ. Γεωργιάδη.

Αντώνης Γ. Χλωρός
Αντιπρόεδρος «Ψ.Ν. ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟ»

Μετά την αναχώρηση του αυτοκράτορα η Κασσιανή βγήκε από την κρυψώνα της, διάβασε την προσθήκη και στη συνέχεια ολοκλήρωσε τον ύμνο.¹²

Γενεές γενεών συγκινήθηκαν στο άκουσμα του τροπαρίου αυτού, λύγισε η καρδιά τους, έχυσαν κρουνούς δακρύων μετανόιας, βρήκαν το δρόμο προς τον Σωτήρα Χριστόν, πλημύρισε με θεία χάρη η ψυχή τους.

Το τροπάριο αυτό αξίζει να μελετάμε με σεβασμό, δέος και κατάνυξη για αληθινή μετάνοια, ανάταση ψυχής και αλλαγή ζωής και πορείας προς τον Σωτήρα Χριστό.

Ας εκφράσουμε και με αυτόν τον τρόπο την ευγνωμοσύνη μας προς τον Σωτήρα Χριστό και την Υμνογράφο Οσία Κασσιανή.

¹ <https://el.wikipedia.org/wiki/Κασσιανή>

² Μιχαήλ Κυριάκης, Η Κασσιανή και το ανέκδοτο θεατρικό της έργο, The tragedy of a learned woman in 9th century Constantinople,Βυζαντινός Δόμος, τ. 1 (1987) σελ. 80

³ Φωτεινή Βλαχοπούλου, Βιβλιογραφικό δοκίμιο για την Κασ(σία) - Κασ(σ)ιανή. Ο θρύλος γύρω από τη βυζαντινή ποιήτρια και η ιστορικότητα του, Βυζαντινός Δόμος. Τομ.1 (1987) σελ. 140

⁴ Συναξαριστής της Εκκλησίας της Ελλάδος» (<https://web.archive.org/web/2011914090209/http://www.ecclesia.gr/greek/synaxaire/synaxari-as?minas=9 id=7>)

⁵ Φωτεινή Βλαχοπούλου, ο.π. σελ. 139.

⁶ Σταύρος Κουτρούσης, 1999, Επετηρίς Βυζαντινών Σπουδών, τ. 4 (ΜΘ)

⁷ “Other Women’s Voices” (<https://home.infionline.net/adisse/kassia.html>).

⁸ Sanidopoulos, John. “The tomb of Saint Kassiani in Kos” (<https://web.archive.prg/web/201900828045049>)

⁹ <https://www.diakonima.gr/2019/09107/osia-kassiani-i-imnografia>

¹⁰ ο.π.

¹¹ ο.π.

¹² <https://el.wikipedia.org/wiki/Kassiani>

Γύρε σ’ ἐμέ. Ἡ ψυχὴ πῶς πονεῖ!
Δέξου με Ἐσὺ πὸν δέχτηκες καὶ γείραν
ἄφραστα ὡς ἐδῶ κάτον οἱ οὐρανοί.
καὶ σάρκα ἐπήραν.

Στ’ ἄχραντά Σου τὰ πόδια, βασιλιᾷ
μου Ἐσὺ θὰ πέσω καὶ θὰ στὰ φιλήσω,
καὶ μὲ τῆς κεφαλῆς μου τὰ μαλλιά
θὰ στὰ σφουγγίσω.

Τ’ ἄκουσεν ἡ Εὐᾶ μέσ’ στῶδάποσπερνὸ
τῆς παράδεισος φῶς ν’ ἀντιχτυπᾶνε,
κι ἀλαφιασμένη κρύφτηκε... Πονῶ,
σῶσε, ἔλεος κάνε.

Ψυχοσῶστ’, οἱ ἁμαρτίες μου λαός,
Τὰ ἄξειδιάλυτα ποιὸς θὰ ξεδιάλυσῃ;

Ἀμέτρητό Σου τὸ ἔλεος, ὁ Θεός!

Ἄβυσσο ἢ κρίση.

Λέγεται, με βάση την παράδοση, ότι ο αυτοκράτορας Θεόφιλος, ήθελε πριν πεθάνει να την συναντήσει για τελευταία φορά και πήγε στο μοναστήρι, όπουμόναζε η Κασσιανή. Η Κασσιανή ήταν μόνη στο κελλί της γράφοντας το παραπάνω θαυμασίο τροπάριο. Πιστή στη μοναχική της κλήση άφησε μισοτελειωμένο τον ύμνο πάνω στο τραπέζι και κρύφτηκε. Ο Θεόφιλος στενοχωρήθηκε, έκλαψε και μετανόησε για τη γεμάτη υπερηφάνεια προσβλητική συμπεριφορά του. Βρήκε τα χειρόγραφα της Κασσιανής επάνω στο τραπέζι, τα διάβασε και, πάντοτε σύμφωνα με την παράδοση, όταν ολοκλήρωσε την ανάγνωση, κάθισε και πρόσθεσε ένα στίχο «ων εν τω παραδείσω Εὐα το δειλινόν, κράτον τους ωσίν ηχηθείσα, τω βόφω εκρύβη». Φεύγοντας, εντόπισε την Κασσιανή, δεν της μίλησε, σεβόμενος την επιθυμία της να μην διαταραχτεί η μοναχική της κλήση και ζωή.

Η έννοια της υψηλής τέχνης και η σχέση της με την αστική τάξη Α.Γ. Γιαλούρης & Γεωργία Παπαντωνίου

Η σύγκρουση της αυλικής αριστοκρατίας και της αστικής τάξης, που είχε ξεκινήσει από προηγούμενες δεκαετίες, απέκτησε ιδιαίτερη ένταση στα μέσα του 18ου αιώνα. Τότε η αστική τάξη κυριαρχούσε πλέον στην οικονομία, την πολιτική και την τέχνη και αναζητούσε έναν καινούριο τρόπο για να εκφραστεί και να ξεχωρίσει. Στα πλαίσια αυτά προσπάθησε να δηλώσει με κάθε μέσο την αντίθεσή της προς την αυλική αριστοκρατία, μια κοινωνία «αλαφρόμυαλη, κουρασμένη και παθητική που στρέφεται προς την τέχνη για ευχαρίστηση και ξεκούραση». Στο χώρο της αριστοκρατίας παλιότερα κυριαρχούσε ως μέσον έκφρασης το μπαρόκ, μια μορφή τέχνης η οποία χαρακτηριζόταν από ρητορική και πάθος με θεαματική χρήση των αρχαίων μορφών, χωρίς βαθύτερη ουσία. Μετεξέλιξη αυτού υπήρξε η τεχνοτροπία του Ροκοκό. Αυτή αγαπούσε το κραυγαλέο και πομπώδες ύφος, την επιτήδευση, το παιγνιώδες και διασκεδαστικό στοιχείο.

Δηλώνοντας την αντίθεση της προς αυτές τις μορφές τέχνης, η αστική τάξη στράφηκε προς «την καθαρή, σαφή και όχι πολύπλοκη γραμμή», αναζητώντας «την κανονικότητα και την πειθαρχία... την αρμονία και την ηρεμία». Αυτό το ιδανικό το εξέφραζε πολύ καλά η αρχαία ελληνική τέχνη για δυο λόγους: Ο πρώτος ήταν ότι απεικόνιζε ωραία σώματα με έναν τρόπο που μπορούσε να τον απολαύσει και ο πιο ακατατόπιστος σε θέματα τέχνης καθώς συνδύαζαν ζωτικότητα, ομορφιά και πνευματική διαύγεια. Ο δεύτερος ήταν ότι η Αρχαία Ελλάδα θυμίζει στους καταπιεσμένους από τους βασιλείς της εποχής αστούς μια περίοδο της ιστορίας όπου οι πολίτες ζούσαν πιο ελεύθερα και είχαν περισσότερα δικαιώματα, όπως στην αρχαία Αθήνα αλλά και τη Σπάρτη. Έτσι, ορίστηκε ως «υψηλή τέχνη» ό,τι πραγματευόταν θέματα «υψηλά», εμπνευσμένα από ήρωες ή γεγονότα της ιστορίας, της ελληνορωμαϊκής μυθολογίας, αλλά και της χριστιανικής θρησκείας (Παλαιά και Καινή Διαθήκη, Εκκλησιαστική Ιστορία). Η απεικόνιση της φύσης και των ανθρώπων θα έπρεπε να ακολουθεί το κλασσικό πρότυπο, που είναι διαχρονικό και οικουμενικό, η αναπαράσταση των θεμάτων να είναι λιτή και ακριβής, βασισμένη στους κανόνες των έργων των δημιουργών της κλασσικής αρχαιότητας αλλά και της Αναγέννησης. Σε τελική ανάλυση, η κυρίαρχη άποψη ήταν ότι η τέχνη στοχεύει στην πνευματική ανάταση του ανθρώπου και όχι στη ρηχή ικανοποίηση των αισθήσεών του. Ο όρος «υψηλή τέχνη» (high art) χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τα μέλη της Royal Academy of Arts στην Αγγλία -παράλληλα με τον όρο «μεγάλο ύφος»- και σύντομα καθιερώθηκε παγκόσμια.

Την ίδια περίοδο, με τις ανασκαφές της Πομπηίας και της Ηράκλειας, η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως πολύ σημαντικά ευρήματα. Αυτά αύξησαν το ενδιαφέρον για τα έργα της κλασσικής αρχαιότητας και ανέδειξαν σε όλους την αξία τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο Γερμανός αρχαιολόγος Johann Winckelman προέτρεπε τους σύγχρονους του να μιμηθούν τα αρχαιοελληνικά έργα στη ζωγραφική και τη γλυπτική προβάλλοντας ως γενικό χαρακτηριστικό γνώρισμα τους «την ευγενική απλότητα και το ήρεμο μεγαλείο». Η τάση αυτή έχει ονομαστεί από τους ιστορικούς της τέχνης «νεοκλασικισμός» και ο Winckelman αναγνωρίζεται ως ο βασικός θεωρητικός του. Ο ίδιος υποστήριζε ότι τα έργα αυτά εκφράζουν το θείο πάνω στη γη.

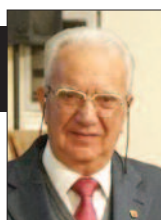
Για τους διανοούμενους και τους καλλιτέχνες της αστικής τάξης, ο νεοκλασικισμός δεν αντιπροσώπευε μια τάση αναβίωσης ενός ξεθωριασμένου προτύπου του παρελθόντος αλλά «την αισθητική έκφραση μιας αντιαπολυταρχικής και ορθολογικής κουλτούρας». Δεν είναι τυχαίο ότι ο νεοκλασικισμός αποτέλεσε την επίσημη τέχνη της Γαλλικής Επανάστασης, ακριβώς επειδή εξέφραζε ιδανικά όπως η ελευθερία, η δημοκρατία, η αρετή και ο πατριωτισμός.

Τα πράγματα πήραν διαφορετική τροπή κατά τον 19ο αιώνα, οπότε η αστική τάξη είχε πλέον εγκαταστήσει την ηγεμονία της. Η αυλική αριστοκρατία είχε οριστικά παρκαμώσει, αλλά τώρα εμφανιζόταν άλλος αντίπαλος. Αυτός ήταν τα αστικοποιημένα λαϊκά στρώματα τα οποία διεκδικούσαν με τη σειρά τους ενεργό ρόλο στην πολιτική ζωή και την εκπαίδευση. Οι άνθρωποι αυτοί άρχισαν να παράγουν με τις δικές τους δυνάμεις κάποιες πολιτισμικές μορφές που όμως οι διανοούμενοι της αστικής τάξης τις χαρακτήριζαν περιφρονητικά «μαζική κουλτούρα». Έτσι, η υπεράσπιση της υψηλής τέχνης αποτελούσε πλέον για την κυρίαρχη αστική τάξη και έναν τρόπο επίδειξης του κοινωνικού της γοήτρου και της υπεροχής της απέναντι σε αυτά τα αστικοποιημένα λαϊκά στρώματα.

Η προσπάθεια να καταδειχθεί αυτή η υπεροχή στον πολιτιστικό τομέα οδηγεί μερικές φορές την αστική τάξη σε ακρότητες, όπως η μαζική αγορά έργων υψηλής τέχνης από άτομα που διαθέτουν πλούτο αλλά όχι καλλιτεχνική αίσθηση. Στα ίδια πλαίσια εντάσσεται και η παρουσία σε χώρους πολιτισμικών εκδηλώσεων (μουσεία, θέατρα, ωδεία, όπερες), ατόμων που δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν την αισθητική αξία της υψηλής τέχνης, αλλά την χρησιμοποιούν ως μέσο προβολής του κοινωνικού τους γοήτρου. Το φαινόμενο αυτό επισημάνθηκε ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα στην αμερικανική κοινωνία, αλλά στην συνέχεια εξαπλώθηκε στο σύνολο σχεδόν του δυτικού κόσμου.

ΕΥΤΥΧΩΣ... ΑΠΕΒΙΩΣΕ!

Γράφει ο Αναστάσιος Ι. Τριπολίτης,
Ιατρός - Αγγειοχειρουργός

Ίσως επηρεασμένος από τον τίτλο ενός βιβλίου που διάβασα τελευταίως («Σύντροφοι, ευτυχώς ηττηθήκαμε»), έδωσα αυτό τον τίτλο στο κείμενό μου και όχι κάποιον πιο πομπώδη, π.χ. «Περί Ευθανασίας», που όμως θα ταίριαζε περισσότερο! Όμως, κατά τα 55 περίπου χρόνια που είμαι γιατρός (δεν ομιλώ για επάγγελμα ή λειτούργημα για να μην παρεξηγηθώ), πολλές φορές διερωτήθηκα μήπως ο θάνατος να ήταν η καλύτερη λύση για τον πάσχοντα, προκειμένου να γλιτώσει από τα βάσανα κάποιας ανίατης νόσου, π.χ. του προχωρημένου καρκίνου!

Αυτή τη γνώμη είχα μέχρις ότου ασχολήθηκα από 38ετίας και με τους ψυχασθενείς, λόγω της εμπλοκής μου στη διοίκηση του «Δρομοκαϊτείου». Εκεί διαπίστωσα ότι υπάρχουν συνάνθρωποί μας, οι οποίοι λόγω της παρατεταμένης και πολυετούς ταλαιπωρίας τους, ταλαιπωρούν και όλη την οικογένειά τους και όλο το περιβάλλον τους, με αποτέλεσμα οι δικοί τους να τους «ξεφορτώνονται» πετώντας τους κυριολεκτικά σε κάποιο ψυχιατρείο (αποθήκη ψυχών;) στα... «αζήτητα», και πολλές φορές ούτε το πτώμα τους δεν φροντίζουν να θάψουν. Κάποια τέτοια ιστορία ξεκίνησα να γράψω, η οποία είχε αίσιο τέλος για τον πάσχοντα!!! (Εσείς θα κρίνετε).

Αρχές Φεβρουαρίου λοιπόν, Πέμπτη απομεσημέρο, συνεδριάζει το Δ.Σ. του «Δρομοκαϊτείου» με τρέχοντα (καθημερινά) θέματα. Μέσα σ' αυτά ήταν

και ένα έγγραφο από το «Λαϊκό» Νοσοκομείο, το οποίο κατέληγε ότι (εν ολίγοις και σε απλή γλώσσα) «...ο ασθενής σας (σ.σ. του «Δρομοκαϊτείου») που νοσηλεύουμε πρέπει να επιστρέψει σε σας, διότι δεν έχουμε τίποτε άλλο να του προσφέρουμε» (δηλ. ό,τι είχαμε να του κάνουμε το κάναμε)!

Εγώ, λόγω της ιατρικής μου ιδιότητας και λόγω του γεγονότος ότι είχα υπηρετήσει στο «Λαϊκό» (πρώην «Βασιλέως Παύλος») επί 11ετία, ως Πανεπιστημιακός Χειρουργός και - αργότερα - Αγγειοχειρουργός στην Α' Πανεπιστημιακή Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών (Διευθυντής ο αείμνηστος Καθηγητής Νικόλαος Χρηστάς, με διάδοχο του τον Καθηγητή Παναγιώτη Μπάλα - ο οποίος και με... πάντρεψε), ως «άνθρωπος του Λαϊκού» λοιπόν, προσφέρθηκα να βοηθήσω παρακαλώντας για παράταση της νοσηλείας του ασθενούς μας εκεί, διότι η Παθολογική Κλινική μας στο «Δρομοκαϊτείο» έχει μόνο έναν Παθολόγο, ο δε ασθενής που ενοσηλεύετο στο «Λαϊκό» ήταν σε βαρύτατη κατάσταση (με ορούς, κατακλίσεις και ρινογαστρικό καθετήρα - Levine - για σίτιση).

Πήγα πράγματι στο «Λαϊκό» όπου ο κ. Διοικητής με δέχθηκε σαν αδελφό του(!), παρά το γεγονός ότι ήταν δικηγόρος και όχι γιατρός.

Υποσχέθηκαν να τον κρατήσουν λοιπόν οι συνάδελφοι για 2-3 ημέρες, όταν όμως σε 48 ώρες ζήτησα να μάθω τα νέα του από τον Διοικητικό Διευθυντή του «Δρομοκαϊτείου», ο οποίος και εκείνος επίσης ανθρώπινα ενδιαφέρθηκε και με πληροφόρησε ότι «ο ασθενής μας πέθανε»! Εγώ συνεπλήρωσα «ευτυχώς», διότι το είχα κι εγώ προβλέψει, αλλά δεν περίμενα τόσο σύντομα. Για να μη μακρηγορώ βρέθηκε - ευτυχώς - κι ένας συγγενής του ασθενούς και παρέλαβε τη σορό κλπ. κλπ.

Αγαπητοί αναγνώστες του κειμένου μου, Όταν φθάσετε στην ηλικία μου (78 ετών) και... πιάνετε σειρά για... αποδημία, τότε θα καταλάβετε ότι «όλα εδώ θα μείνουν» και θα προσπαθείτε να σκέφτεστε και να ενεργείτε πιο ανθρώπινα!... Έτσι λοιπόν καλό θα ήτο, για εμάς που «πιάσαμε σειρά», να σκεπτόμεθα τι καλή πράξη θα κάναμε σήμερα και ποια κακή πράξη θα αποφύγομε! Βέβαια δεν εννοώ να φθάσουμε μέχρι... ευθανασίας για τους συνανθρώπους μας που υποφέρουν, καλό θα ήταν όμως να επανέλθει η θανατική ποινή για κάποιους που δεν αξίζει να ζουν κι έχουν 100% πιθανότητα να επαναλάβουν το έγκλημά τους, διότι απλά είναι άρρωστοι.

Στην τελευταία παράγραφο αναφέρομαι ιδιαίτερα στα σεξουαλικού τύπου εγκλήματα που διαπράττονται από ανθρώπους που αποτελούν το «άλας της γης», π.χ. κληρικούς, γιατρούς κλπ. επιστήμονες που - υποτίθεται - έχουν σώας τας φρένας. Προ τετραημέρου περίπου άκουσα και διάβασα για ειδικευόμενο ιατρό ο οποίος ασέλησε σε μικρό παιδί. Η ποινή του ήταν να του αφαιρέσουν την άδεια εξασκήσεως του επαγγέλματος! Μα, αγαπητοί (και σεβαστοί) δικαστές, αυτός ο «κύριος»(!) οσονούπω θα επαναλάβει το έγκλημά του (είδομεν..., ο Θεός να με βγάλει ψεύτη)!

Αγαπητοί αναγνώστες, Δεν τα ξέρω όλα («εν οίδα, ότι ουδέν οίδα», έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι), μερικά πράγματα όμως είναι τόσο απλά και συγχρόνως τόσο μπερδεμένα!... Μήπως μπορείτε κι εσείς να βοηθήσετε; Γιατί δεν γράφετε κάτι; Γιατί δεν γράφετε τη γνώμη σας;

Πάντα με ΑΓΑΠΗ

Παρουσίαση του βιβλίου: "Αγάπη για το Λιγότερο Τέλειο" 2° Μέρος

Μαρία Φράγκου, Σύμβουλος Ψυχικής Υγείας - Ψυχοθεραπεύτρια

Μήπως έχετε ακούσει να λένε ότι κάθε φορά που κάποιος σας αγκαλιάζει σφιχτά, ζωή σας παρατείνεται για μια ημέρα; Ο Haemin Sunim ισχυρίζεται πως δεν υπάρχει βεβαίως τρόπος να επαληθεύσουμε αν όντως συμβαίνει κάτι τέτοιο, αλλά κανείς από εμάς δεν δυσκολεύεται να κατανοήσει το μήνυμα. Όταν διαπιστώνουμε ότι τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται δύσκολα, μια ζεστή αγκαλιά χωρίς λόγια μπορεί να έχει περισσότερη θεραπευτική δύναμη από όσο μια λογική, λεπτομερής εξήγηση του γιατί τα πράγματα έχουν φτάσει σε αυτό το σημείο. Δεν μπορώ να σε απαλλάξω από τον πόνο σου, αλλά θα σου σταθώ και θα είμαι δίπλα σου ακόμη και στους πιο δύσκολους καιρούς. Ο θερμότερος τρόπος έκφρασης αυτής της στάσης είναι μέσω μιας αγκαλιάς.

Και ο Ναομί συνεχίζει: "Επειδή έχω βιώσει τον πόνο, μπορώ να αποδεκτώ την οδύνη των άλλων. Επειδή έχω κάνει λάθη, είμαι σε θέση να συγχωρήσω τα σφάλματά τους. Εύχομαι ο πόνος μου να γίνει ο σπόρος της συμπόνιας".

Επιπλέον, σύμφωνα με τον συγγραφέα αυτού του βιβλίου, όταν κάποιος σας ρωτάνε: "Πως αισθάνεσαι;" αν δεν είστε βέβαιοι για την απάντηση που θα δώσετε, απαντήστε απλά "Μια χαρά". Μόλις δώσετε αυτή την απάντηση ίσως αρχίσετε πράγματι να νιώθετε καλά.

Άλλωστε, κάτι που λέγεται με λέξεις είναι σημαντικό. Μα ο τρόπος με τον οποίο εκφράζεται είναι σημαντικότερος γιατί επικοινωνούμε με τις εκφράσεις του προσώπου και με τη γλώσσα του σώματος αλλά και με την ένταση και τον τόνο της φωνής.

Πιο αναλυτικά, υπάρχουν φορές στη ζωή μας που αντιμετωπίζουμε μια πολύ δύσκολη κατάσταση και θέλουμε έναν άνθρωπο να μιλήσουμε. Σε τέτοιες στιγμές τι είδους ανθρώπους επιλέγετε; Έναν φίλο που είναι ευφιέστερος και πιο ευγλωτός; Ή κάποιον που θα σας συμπαρασταθεί και θα σας ακούσει ειλικρινά; "Προσωπικά" λέει ο Ναομί "θα επιλέγουμε τον δεύτερο". Βεβαίως η συζήτηση με κάποιον που είναι περισσότερο νοήμων από εμένα μπορεί όντως να αποδειχθεί χρήσιμος γιατί θα προσεγγίσει το θέμα με αντικειμενικότητα. "Όσο πιο δύσκολο όμως είναι το πρόβλημα, τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες να απογοητευτώ από μια ψυχρή ορθολογική συμβουλή, όσο συνετή κι αν είναι. Πιθανότατα να θελήσω να μιλήσω με έναν προσηνή και στοργικό άνθρωπο, ο οποίος θα ακούσει την βασανισμένη μου καρδιά και θα δείξει ευγνωμοσύνη".

Ο Ναομί προσθέτει "Γι αυτό πιστεύω ότι η ακρόαση δεν είναι μια παθητική διαδικασία. Το να ακούμε ελεύθερα και με ειλικρινή διάθεση, υπομονετικά και με προσοχή, είναι μια από τις σημαντικότερες εκφράσεις αγάπης. Με άλλα λόγια όταν λέμε σε κάποιον τα προβλήματά μας, τις περισσότερες φορές δεν περιμένουμε να ακούσουμε τη "σωστή" κουβέντα από τα χείλη του. Περιμένουμε απλώς να μας ακούσουν. Όταν λοιπόν κάποιος θέλει να μιλήσει μαζί σας, μη βιαστείτε να του δώσετε συμβουλές. Φροντίστε πρώτα να τον ακούσετε προσεκτικά.

Περαιτέρω, κατά τον συγγραφέα, δεν υπάρχει τίποτα κακό στην διαφωνία. Αλλά όταν διαφωνούμε, θα πρέπει να λέμε "η γνώμη μου διαφέρει από τη δική σου" και όχι ότι είναι

λανθασμένη. Υπάρχει εδώ μια τεράστια διαφορά. Προσπαθήστε να έρθετε στη θέση του άλλου. Πώς θα νιώθατε αν σας έλεγαν ότι κάνετε λάθος μόνο και μόνο επειδή έχετε διαφορετική άποψη;

Ο καθένας μας έχει τη δική του μοναδική οπτική και βλέποντας τα πράγματα από τη δική του οπτική γωνία, ο καθένας μας φαίνεται να έχει δίκιο. Αν όμως θέλουμε να καταλήξουμε σε μια συμφωνία και όχι να επιβεβαιώσουμε τη δική μας οπτική είναι απαραίτητο να πούμε "Η τοποθέτησή σου μου αποκαλύπτει κάτι που δεν γνώριζα. Πες μου περισσότερα γιατί θέλω να καταλάβω. Αντί λοιπόν να αγωνιζόμαστε να πείσουμε τον άλλο, θα πρέπει πρώτα να προσπαθήσουμε να τον καταλάβουμε.

Παράλληλα, είναι πέρα ως πέρα αλήθεια πως όλοι θέλουμε να ανήκουμε κάπου. Μέσα από τους ανθρώπους που νοιάζονται βαθιά για εμάς, βρίσκουμε αγάπη και σκοπό στη ζωή μας. Εξάλλου όλοι είμαστε ατελή όντα και χρειαζόμαστε το ένα, το άλλο. Ας μην ξεχνάμε πως το καλύτερο για δύο ανθρώπους είναι να έλκονται εξίσου μεταξύ τους. Αν το ενδιαφέρον του ενός για τον άλλο είναι πολύ εντονο, μπορεί πολύ γρήγορα να γίνει τρομακτικό, δυσβάσταχτο ή ενοχλητικό. Άλλωστε είναι εξίσου σημαντικό να επισημάνουμε πως δύο άνθρωποι μπορεί να σχηματίσουν μια εξαιρετική πρώτη εντύπωση ο ένας για τον άλλο, αλλά η σχέση τους να έχει κακή εξέλιξη γρήγορα. Ο λόγος είναι ότι αντί να ενδιαφερθούν για το αληθινό πρόσωπο που έχουν απέναντί τους, σχημάτισαν μια φανταστική εικόνα την οποία προέβαλαν ο ένας για τον άλλο.

Κλείνοντας, θα ήθελα να προσθέσω κάποια λόγια του Haemin Sunim, τα οποία με αγγίζουν βαθύτατα:

"Μην φαντάζεστε τον εαυτό σας σαν φεγγάρι στη χάση του, περιμένοντας να έρθει κάποιος για να γεμίσει το κενό σας. Όταν είστε ανεξάρτητοι και πατάτε γερά στα πόδια σας, απόλυτα ολοκληρωμένοι σαν την πανσέληνο, θα συναντήσετε σίγουρα έναν άλλο άνθρωπο ολοκληρωμένο και ανεξάρτητο όπως εσείς και θα ανθίσει μεταξύ σας μια υγιής σχέση. Μην προσπαθείτε να "χωρέσετε" ο ένας μέσα στον άλλο, έτσι ώστε να δημιουργήσετε μια πανσέληνο. Είναι προτιμότερο να είστε δύο ολόγιομα φεγγάρια. Να σέβεστε ο ένας την ατομικότητα του άλλου και να δημιουργήσετε μια σχέση στην οποία ο ένας θα ακτινοβολεί από την ύπαρξη του άλλου..."
Υ.Γ. : Όλο το παραπάνω κείμενο είναι πιστά αντλημένο από διάφορα αποσπάσματα του βιβλίου "Αγάπη για το Λιγότερο Τέλειο" του Haemin Sunim, Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα, Μάιος 2019.

Αφιερώνεται στη γυναίκα και τη θάλασσα ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Γράφει ο καπ. Κώστας Μίχ. Φράγκος
Μέλος Ενώσεως Ελλήνων Λογοτεχνών

Σήμερα θα σας γράψω για την γιορτή της γυναίκας κάτι διαφορετικό. Πόσα γράφτηκαν και πόσα θα γράφουν ακόμα γι αυτές τις δυο πηγές ζωής που στις περισσότερες περιπτώσεις οι έννοιες τους εστιάζουν την αγάπη.

Η ομορφιά, τόσο της γαληνεμένης θάλασσας, όσο και της ήρεμης γυναίκας, αν δεν επιτύχουν να σε κάνουν ποιητή, σε κάνουν να εκφράσεις όσο πιο πλούσια μπορείς το χάρισμα της φύσης και του έρωτα...

Αυτές οι δυο πηγές, σε μαγεύουν με τις εναλλαγές τους, αφού μπορούν να αλλάζουν πρόσωπο και ρούχα από στιγμή σε στιγμή και όχι μόνο φθινόπωρο, άνοιξη, χειμώνα, καλοκαίρι, αλλά και να είναι γόνιμες όλο τον χρόνο, ενώ το χελιδόνι και η μικρή πεταλούδα, περιμένουν την άνοιξη για να κάνουν έρωτα...

Το πρόσωπο της θάλασσας παρομοιάσθηκε μ' εκείνο της γυναίκας, όπου και τα

δύο συνήθως είναι θεϊκά, μαγευτικά, γλυκά, ονειρώδη ερωτικά, ρυτιδωμένα, αρυτίδωτα, γαλήνεια, φουρτουνιασμένα και πόσα ακόμα επίθετα όμορφα και άσχημα, ταυτίζονται με τις δύο αυτές ομορφιές.

Συχνά, βλέποντας το πρόσωπο της μιας ή της άλλης μπορείς να καταλάβεις τι θέλουν να σου πουν, χωρίς να χρησιμοποιήσουν τον συνήθη τρόπο του λόγου. Όπως άλλωστε είπε και ο Διογένης "Αφετηρία νοημάτων και ήθους είναι η θάλασσα".

Δυστυχώς όμως, σήμερα το πρόσωπο της θάλασσας συνεχώς αλλοιώνεται και θολαίνει, ενώ της γυναίκας γίνεται πιο καθαρό και πιο φωτεινό.

Νομίζω ότι, οι περισσότεροι άνδρες, αισθανόμαστε έντονα μια πολύ τρυφερή σχέση κατά τις γαλήνιες εναλλαγές της γυναίκας και της θάλασσας.

Χαίρεσαι, όταν βλέπεις ν' αλλάζουν τα φρεσκοσιδερωμένα φουστάνια τους και το πρόσωπό τους γίνεται καθρέφτης, που μπορείς να βλέπεις μέσα τους τον εαυτό σου όμορφο κι ερωτευμένο... Εκείνες τις στιγμές, όπως νοιώθεις το καλοκαιρινό μελτεμάκι να χαϊδεύει το γυμνό σου σώμα, είναι σαν να σε χαϊδεύει η γυναίκα που αγαπάς, που και τα δύο μαζί σου προσφέρουν αυτάρκεια...

Αυτές οι ξεχωριστές στιγμές, ιδιαίτερα για εμάς τους ναυτικούς, η αγάπη μας για τη γυναίκα και τη θάλασσα μοιράζεται. Όμως τόσο η γυναίκα το ίδιο και η θάλασσα, μερικές φορές δημιουργούν τραγωδίες, που φθάνουν ακόμα και στον θάνατο.

Όταν θυμώσουν γίνονται κακές, βάζουν σκούρα, ή μαύρα ρούχα ανάλογα με τον θυμό τους και χτυπάνε επάνω σου να σε πονάνε, μέχρι να σε εξαντλήσουν. Έτσι, εκείνη η γυναίκα που ήταν τόσο καλή όμορφη κι ερωτική, γίνεται τόσο άγρια και κακιά, σαν τη θάλασσα που συγγενεύει.

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Κι αν το γαλάζιο ξεθώριασε στα γεροντικά μάτια μας
ποτέ δεν σταματήσαμε ν' αγναντεύουμε τη θάλασσα
με τη νοσταλγία του γλάρου.

Πάντα Βλέπουμε το κύμα να φέρνει
και να παρασέρνει μαζί του
παλιές αναμνήσεις για λιμάνια και πελάγη.

Πάντα οι φάροι και τ' αστέρια προσανατολίζουν τα αισθήματά μας
Κι αν κάποτε ο Ποσειδώνας μας θύμωσε
είναι γιατί γυρίσαμε το βλέμμα αλλού,
και όχι γιατί τον ξεχάσαμε.

Υ.Γ., «Ο άνθρωπος της θάλασσας κρατάει όλες
τις μνήμες από το παρελθόν μέσα του».

ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ο έρωτας
Το αρχιπέλαγος
Κι η πρόρα των αφρών του
Κι οι γλάροι των ονείρων του
Στο πιο ψηλό κατάρτι του
ο ναύτης ανεμίζει
Ένα τραγούδι

Στον πιο βρεμένο βράχο της
η αρραβωνιαστικιά προσμένει
Ένα καράβι

Ο έρωτας
Το καράβι του
Κι η αμεριμνησία των μελτεμιών του
Κι ο φλόκος της ελπίδας του

Ο έρωτας
Το τραγούδι του
Κι οι ορίζοντες του ταξιδιού του
Κι η ηχώ της νοσταλγίας του

Στον πιο ελαφρό κυματισμό του
ένα νησί λικνίζει
Τον ερχομό

Οδυσσέας Ελύτης

Από το κόψιμο της πίτας στο Ψ.Ν.Δρομοκαΐτειο

Από την ομιλία του κου Τριπολίτη
πρώην προέδρου ΨΝ Δρομοκαΐτειου

Από την ομιλία του Αντιπροέδρου
κου Αντ. Χλωρού

Από την επιτυχη-
μένη συνεστίαση
του Σ.Φ.Δ. που
εδόθη την 9η
Φεβρουαρίου
2020 στο ωραίο
ξενοδοχείο
Coral Hotel
στο Φάληρο

Από την κοπή της πίτας του ΨΝ Δρομοκαΐτειου

Η πρόεδρος του ΣΦΔ κα Ν. Σκαρβέλη ενώ κόβει την πίτα

Ο πρόεδρος κος Ισίδωρος Πρώιος και ο αντιπρόεδρος
κος Αντώνιος Χλωρός κατά την ομιλία του στην κοπή της πίτας

Από την τελευταία έξοδο των ασθενών

Οι αξιότιμοι συνοδοί, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλεύτριες
και ο διακεκριμένος ψυχίατρος κος Φωτόπουλος

ΘΕΑΤΡΟ

Το Σάββατο στις 29 Ιουνίου 2019 στο αμφιθέατρο του Δρομοκαΐτειου θεραπευτηρίου, η δημοφιλής ηθοποιός κα Χριστίνα Αλεξανιάν παρουσίασε αφιλοκεδώς την επιτυχημένη θεατρική παράσταση "Τα τετράδια της Ανζέλ Κουρτιάν" για τους ασθενείς και το προσωπικό δείχνοντας την ευαισθησία της και την κοινωνική προσφορά της. Η παράσταση ήταν εξαιρετική και συγκίνησε τους θεατές και αυτό φάνηκε από το θερμό χειροκρότημα στο τέλος της παράστασης. Το σωματείο μας κάλυψε οικονομικά την τεχνική υποστήριξη της παράστασης.

Συντακτική Επιτροπή: Α. Σκαρβέλη Διευθύντρια (Πρόεδρος Δ.Σ.), Α. Ξενάκη, Ε. Τσίμπλη, Α. Φραγκοπούλου και αναπληρωματική Μ. Φιστέ
Υπεύθυνη Οικονομικών: Ε. Μπαρτζόγλου - Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Ανδρ. Σκαρβέλη
Επιμέλεια - Παραγωγή - Εκτύπωση: STILVOPRESS Graphic Arts

* ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ